

JAK WŁĄCZAĆ EDUKACJĘ GLOBALNĄ DO CODZIENNEJ PRACY SZKOŁY?

Propozycje zagadnień do zrealizowania na lekcjach przedmiotowych w liceum i technikum

Autor: Piotr Sienkiewicz
Rok wydania: 2019
Wydawca: Fundacja Civi Polonus
www.civispolonus.org.pl

Niniejsza publikacja została wydana w ramach projektu „Uczymy (się) razem dla pokoju”.

Broszura „Jak włączyć edukację globalną do codziennej pracy szkoły? Propozycja zagadnień do zrealizowania na lekcjach przedmiotowych w liceum i technikum” jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Piotra Sienkiewicza oraz nazwa Fundacji Civi Polonus. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2019. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.

Projekt współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Spis treści

Czym jest edukacja globalna?	4
Język polski	6
Historia	10
Wiedza o społeczeństwie	15
Podstawy przedsiębiorczości	21
Język obcy nowożytny	28
Plastyka	33
Muzyka	36
Etyka	39
Filozofia	42
Matematyka	44
Biologia	47
Chemia	51
Geografia	55
Fizyka	62
Informatyka	65
Edukacja dla bezpieczeństwa	68
Wychowanie fizyczne	73
Polecane strony	76

Czym jest edukacja
globalna?

Edukacja globalna to część kształcenia obywatelskiego i wychowania, która rozszerza ich zakres przez uświadamianie istnienia zjawisk i współzależności globalnych. Jej głównym celem jest przygotowanie odbiorców do stawiania czoła wyzwaniom dotyczącym całej ludzkości. Przez współzależności rozumiemy wzajemne powiązania i przenikanie systemów kulturowych, środowiskowych, ekonomicznych, społecznych, politycznych i technologicznych¹.

Do aktualnych wyzwań globalnych zaliczyć można m.in.:

- zapewnienie pokoju i bezpieczeństwa na świecie,
- poprawa jakości życia w krajach Globalnego Południa,
- ochronę praw człowieka,
- zapewnienie zrównoważonego rozwoju,
- budowanie partnerskich relacji gospodarczych i społecznych pomiędzy krajami Globalnej Północy i Globalnego Południa.

Szczególnie istotne w edukacji globalnej jest:

- tłumaczenie przyczyn i konsekwencji opisywanych zjawisk,
- przedstawianie perspektywy Globalnego Południa,
- rozumienie świata jako złożonego i dynamicznie zmieniającego się systemu,
- kształtowanie krytycznego myślenia i zmianę postaw,
- ukazywanie wpływu jednostki na globalne procesy i wpływu globalnych procesów na jednostkę².

Edukacja globalna nie jest oddzielnym przedmiotem, lecz jej treści zostały zawarte w podstawie programowej poszczególnych przedmiotów. Rozszerza ona zakres kształcenia obywatelskiego i wychowania, rozwija w uczniach i uczennicach umiejętność krytycznego myślenia oraz pozwala na refleksję nad własną sprawczością. Edukacja globalna to przede wszystkim poszukiwanie rzetelnych informacji na temat problemów współczesnego świata oraz wykorzystywanie wiedzy w praktyce. Dzięki EG młodzi ludzie bardziej świadomie podejmują decyzje konsumenckie oraz chętniej podejmują działania na rzecz poprawy jakości życia innych ludzi. EG przyczynia się do rozwoju postaw empatii, tolerancji, szacunku i zrozumienia dla odmienności. Zwraca uwagę uczniów na takie wartości jak równość, solidarność, godność oraz wolność.

---

¹ Definicja <https://www.polskapomoc.gov.pl/Edukacja,globalna,1603.html>

² Źródło <https://www.polskapomoc.gov.pl/Edukacja,globalna,1603.html>

Język polski

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Lektury obowiązkowe: Ignacy Krasicki, <i>Hymn do miłości ojczyzny</i>	Patriotyzm. <ul style="list-style-type: none"> • Jaki model patriotyzmu jest przedstawiony w utworze Ignacego Krasickiego? • Czym różni się patriotyzm w czasach zagrożenia ojczyzny i w czasie pokoju? • Czy można być jednocześnie patriotą i „obywatelem świata”? • Co oznacza bycie patriotą na poziomie lokalnym, a czym jest bycie patriotą na poziomie globalnym?
2.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Lektury obowiązkowe: Adam Mickiewicz, wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i>	Kształtowanie obrazu innych kultur. <ul style="list-style-type: none"> • Czego o kulturze Wschodu możemy dowiedzieć się z „Sonetów Krymskich”? <ul style="list-style-type: none"> → Jaką postawę wobec nieznanego miejsca prezentuje podmiot liryczny – Pielgrzym? → W jaki sposób świat postrzega drugi podmiot liryczny – Mirza? Jakie cechy reprezentuje? → Co wynika ze spotkania dwóch bohaterów o reprezentujących odmienny światopogląd, kulturę i sposób postrzegania piękna? • Jak podróżować, by poznać inne kultury?
3.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. 1. Czytanie utworów literackich. Lektury uzupełniające, zakres rozszerzony: Aldous Huxley, <i>Nowy wschód świata</i>	Różnorodność. <ul style="list-style-type: none"> • Czy w dzisiejszym świecie różnorodność jest wartością? • Co oznacza hasło Unii Europejskiej „zjednoczeni w różnorodności”? • Czy globalizacja zagraża różnorodności? • Co sprzyja budowaniu postawy pełnej szacunku dla różnorodności?
4.	I. Kształcenie literackie i kulturowe. Zalecane dzieła teatralne i filmowe: <i>Ziemia obiecana</i> , reż. Andrzej Wajda.	Nierówności społeczne i prawa pracownicze. <ul style="list-style-type: none"> • W jaki sposób przedstawione są w filmie warunki życia przemysłowców niemieckich i żydowskich a jak robotników pracujących w łódzkich fabrykach? Jak traktowani są robotnicy? Czy przysługują im jakieś prawa? <ul style="list-style-type: none"> → Które ze współcześnie znanych nam praw pracowniczych są łamane w obrazie „Ziemia Obiecana”? → Co składa się na system ochrony praw pracowniczych współcześnie? (dokumenty, instytucje) • W których krajach obecnie zapewnia się najlepszą ochronę pracownikom a w których najgorszą? (analiza artykułu dotyczącego Światowego raportu praw pracowniczych MKZZ, z którego wynika, że prawa pracownicze są łamane zarówno w krajach globalnego Południa, jak i globalnej Północy – źródło: http://www.solidarnosc.org.pl/aktualnosci/wiadomosci/zagranica/item/18735-swiatowy-raport-praw-pracowniczych-mkzz-najgorsze-panstwa-dla-pracownikow)

5.	<p>1. Kształcenie literackie i kulturowe. 2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń: 6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;</p>	<p>Różnorodność, stereotypy. Analiza obrazu Karola Radziszewskiego „Ali”. W serii obrazów przywołuje on postać Augusta Agbola O’Brownna, Nigeryjczyka, uznanego przedwojennego perkusisty jazzowego i jedynego czarnoskórego powstańca warszawskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Z jakimi stereotypami mierzymy się oglądając dzieło Radziszewskiego? • Polscy patrioci – jak ich sobie wyobrażamy? • Kim są obecni obywatele polskich miast?
6.	<p>1. Kształcenie literackie i kulturowe. 3. Komunikacja językowa i kultura języka. Poziom rozszerzony: Uczeń: 3) określa funkcje języka: poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (dostosowanie języka do sytuacji komunikacyjnej) oraz społeczną (budowanie wspólnoty regionalnej, środowiskowej, narodowej); 4) określa rolę języka w budowaniu obrazu świata.</p>	<p>Różnorodność, migracje, stereotypy. Przykłady stereotypów etnicznych w języku: nazwy apelatywne od nazw narodowości – wydobycie znaczeń przenośnych, np. cygan w znaczeniu „kłamca”; przysłowia, np. „Murzyn zrobił swoje, Murzyn może odejść”; derywaty, np. ocyganić, oszwabić; stereotypy etniczne w innych językach odnoszące się do Polaków, np. francuskie przysłowie „pijany jak Polak”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie wyobrażenie o poszczególnych narodach przedstawiają te zwroty? • W jaki sposób my – Polacy, chcielibyśmy być postrzegani przez inne narody? • Jakie mogą być konsekwencje utrwalania negatywnych stereotypów? • W jaki sposób możemy weryfikować stereotypy?
7.	<p>1. Kształcenie literackie i kulturowe. 3. Komunikacja językowa i kultura języka. 8) rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji, postprawdy, stereotypu, bańki informacyjnej, wiralności; rozpoznaje te zjawiska w tekstach i je charakteryzuje;</p>	<p>Migracje, stereotypy. Analiza przykładowych fake news`ów: <i>W Szwecji istnieją 54 strefy, gdzie obowiązuje szariat i nie ma żadnej kontroli państwa.</i> <i>Norweska policja: kontrolę nad Oslo przejęli radykalni islamiści.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Skąd się bierze popularność fake news`ów związanych z imigrantami? • Jak w Europie jest postrzegana kultura arabska i Islam? • Jak oswoić lęk jaki budzą odmienne kultury i religie? • Jakie szkody może wyrządzić rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji – dla danej grupy społecznej, instytucji, pojedynczych osób? • Jak kreować obraz świata wolny od uprzedzeń?

8.	<p>III. Tworzenie wypowiedzi. 1. Elementy retoryki. Uczeń: 4) wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; 5) rozróżnia typy argumentów, w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty ad personam);</p>	<p>Zmiany klimatyczne i ochrona środowiska. Dokonaj analizy przemówienia Greta Thunberg – 15-letniej aktywistki na szczycie klimatycznym COP24 w Katowicach w 2018 r.*</p> <ul style="list-style-type: none"> • Do kogo zwraca się Greta? • W czym imieniu mówi, kogo reprezentuje? • Jaki jest cel jej przemówienia? • Jaka jest jej diagnoza obecnej sytuacji? • Jakie zarzuty stawia odbiorcom? • Jakie proponuje rozwiązania? • Jakie emocje budzi przemówienie Greta? • Skąd tak duża popularność jej wystąpienia? (ponad milion wyświetleń nagrania w serwisie You Tube, video udostępnianie w mediach społecznościowych, komentarze w prasie na całym świecie) • Jakie mogą być kontrargumenty jej przeciwników? • W jaki inny sposób młode osoby mogą zaangażować się w działania na rzecz ochrony klimatu? <p>*nagranie z tłumaczeniem i transkrypcją dostępne na stronie: https://smoglab.pl/greta-thunberg-15-latka-zawstydzila-politykow/</p>
9.	<p>III. Tworzenie wypowiedzi. 2. Mówienie i pisanie. Uczeń: 6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym</p>	<p>Prawa człowieka. Propozycja tematyki tekstu o charakterze argumentacyjnym: <i>Do Rzecznika Praw Obywatelskich Adama Bodnara wpłynęły skargi na umieszczenie w nowym wzorze paszportu hasła „Bóg, Honor, Ojczyzna”. Zdaniem osób, które wniosły taką skargę, napis ten narusza wolność sumienia i wyznania.</i> Jakie jest twoje zdanie na ten temat?</p>
10.	<p>III. Tworzenie wypowiedzi. 2. Mówienie i pisanie. Uczeń: 6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: hasło encyklopedyczne</p>	<p>Współzależności. Stwórz hasło encyklopedyczne (np. wpisu do Wikipedii) dla pojęcia: <i>Korpomowa</i>. Uwzględnij przy tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przyczyny zjawiska • Przykłady <p>Zagadnienia do dyskusji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Korpomowa to ułatwienie w komunikacji międzynarodowej czy zagrożenie dla kultury słowa? • Wspólny język dla wszystkich czy powszechna nauka języków obcych?

Historia

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: 2) porównuje uwarunkowania geograficzne rozwoju cywilizacji na Bliskim i Dalekim Wschodzie;	Rola rzek w rozwoju ludzkości. <ul style="list-style-type: none"> • Dlaczego pierwsze cywilizacje powstawały nad wielkimi rzekami? <ul style="list-style-type: none"> → Jakie były funkcje rzek kiedyś, a jakie są dziś? → W jaki sposób jesteśmy uzależnieni od rzek? • Jakie były skutki zaniku rzek w historii? <ul style="list-style-type: none"> → Przykład cywilizacji rzeki Saraswati – jej zanik doprowadził do upadku cywilizacji, migracji ludności w kierunku Gangesu. → Jakie mogą być skutki zaniku rzek współcześnie? Polecane źródła: http://denali.geo.uj.edu.pl/~j.pociask/saraswati.pdf
2	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: 4) rozpoznaje najważniejsze osiągnięcia kulturowe starożytnych cywilizacji Bliskiego i Dalekiego Wschodu;	Własność kulturowa – rabunek dzieł kultury czy ich ochrona. <ul style="list-style-type: none"> • Które dzieła starożytnych cywilizacji znajdują się poza swoją pierwotną lokalizacją? <ul style="list-style-type: none"> → Jakie były okoliczności ich wywozu? → Dokąd zostały wywiezione, gdzie znajdują się obecnie? • Jak Europejczycy uzasadniali wywóz dzieł sztuki? <ul style="list-style-type: none"> → Jak oceniasz te działania – czy był to rabunek czy ochrona i działalność naukowa? • W jaki sposób działania terrorystów wpływają na ochronę dzieł kultury? <ul style="list-style-type: none"> → Rabunek prowadzony przez tzw. Państwo Islamskie → Kradzież dzieł kultury w związku z wojną w Syrii. • Czy dzieła powinny zostać zwrócone, dlaczego? Polecane źródła: https://www.tvp.info/43426589/niemiecka-grabiez-a-wpis-babilonu-na-liste-unesco https://www.wprost.pl/tygodnik/10092911/bron-za-zabytki.html
3	V. Bizancjum i świat islamu. Uczeń: 4) opisuje charakterystyczne cechy kultury arabskiej i rozpoznaje jej najważniejsze osiągnięcia.	Wpływ osiągnięć świata islamu na rozwój ludzkości. <ul style="list-style-type: none"> • Co stanowi osiągnięcie starożytnych cywilizacji Bliskiego i Dalekiego Wschodu? <ul style="list-style-type: none"> → Które z tych osiągnięć uważasz za szczególnie istotne dla współczesnego człowieka? → W jaki sposób korzystamy z tych osiągnięć? • W jaki sposób wiedza o tych osiągnięciach trafiła do Europy? <ul style="list-style-type: none"> → Rola migracji dla rozwoju ludzkości. → Przykład cyfr arabskich (geneza nazwy, rola cywilizacji Indusu).

4	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 2) opisuje charakterystyczne przejawy ożywienia społeczno-gospodarczego w Europie XI–XIII w.	<p>Szlaki handlowe między Europą z Azją.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jedwabny szlak jako przykład współzależności między Europą a Azją. <ul style="list-style-type: none"> → Czym handlowano między Europą i Azją? → Czym handluje się dziś? → Jak przebiegał szlak kiedyś a jak dziś? → Jakie skutki społeczne niósł ze sobą rozwój Jedwabnego szlaku? <p>Polecane źródła: https://businessinsider.com.pl/finanse/makroekonomia/nowy-jedwabny-szlak-najwazniejsza-inicjatywa-ekonomiczna-chin/2xstct6 https://pl.khanacademy.org/humanities/world-history/ancient-medieval/silk-road/a/the-silk-road</p>
5	XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto: 1) opisuje rolę uniwersytetów i ich organizację oraz wyjaśnia przyczyny trwałości idei uniwersyteckiej;	<p>Uniwersytet – źródło wiedzy i rozwoju.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dlaczego zaczęto zakładać w średniowieczu uniwersytety? <ul style="list-style-type: none"> → W jaki sposób dostęp do edukacji sprzyja rozwojowi? • Migracje młodych ludzi do ośrodków akademickich. <ul style="list-style-type: none"> → Dokąd migrują młodzi Polacy (w celach edukacyjnych)? → Skąd pochodzą studenci uczący się na polskich uczelniach? → Jakie są korzyści z wielokulturowości na uczelniach a jakie zagrożenia? • Gdzie znajdują się najlepsze uniwersytety? <ul style="list-style-type: none"> → Jak wygląda to w globalnym Południu a jak w globalnej Północy? → Jaki może to mieć wpływ na rozwój ludzkości?
6	XVI. Reformacja i jej skutki. Uczeń: 1) wyjaśnia religijne, polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania i następstwa reformacji, opisując jej główne nurty i postaci;	<p>Wojny religijne jako zjawisko globalne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dlaczego dochodziło i dochodzi do konfliktów na tle religijnym? <ul style="list-style-type: none"> ○ Jakie przykłady takich konfliktów znacie? ○ Na jakich obszarach konflikty przeradzały się w wojny religijne? <p>Przykłady: Buddyzm; konflikt chińsko-tybetański; konflikt na Sri Lance; Hinduizm; konflikt indyjsko-pakistański; Rebelia muzułmańska na Filipinach; talibowie w Afganistanie; Islam; fundamentalizm i terroryzm religijny; Państwo Islamskie; Konflikt religijny w Irlandii Północnej; Protestantyzm; wojny religijne w Europie w XVI-XVII w; Katolicyzm; wyprawy krzyżowe; Judaizm; konflikty izraelsko-palestyńskie</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Z czego wynikały te wojny? ○ Jaki był ich rezultat? <ul style="list-style-type: none"> • Co można zrobić, aby tego typu konflikty nie przeradzały się w wojnę? <ul style="list-style-type: none"> ○ postawy wrogie wobec innych poglądów

7	<p>XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń: 3) omawia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego (gospodarka folwarczno-pańszczyźniana) na tle europejskim;</p>	<p>Pańszczyzna a niewolnictwo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym było niewolnictwo? Czym była pańszczyzna? • Co stanowi podobieństwo a co różnicę między pańszczyzną a niewolnictwem? <ul style="list-style-type: none"> → Czy można powiedzieć, że w Polsce był system zniewalający większość społeczeństwa? → Które stwierdzenie jest Ci bliższe: <i>Polska była demokracją szlachecką</i>, czy <i>Polska była państwem niewolniczym</i>? → Na podstawie wiedzy historycznej ustal czy niewolnictwo było zjawiskiem charakterystycznym tylko dla państw leżących na globalnym Południu. <p>Polecane źródła: https://www.tygodnikprzeglad.pl/polska-historia-niewolnictwa/ https://culture.pl/pl/artykul/kolonializm-po-polsku-czyli-dlugi-cien-panszczyzny</p>
8	<p>XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń: 1) wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska.</p>	<p>Germanizacja i rusyfikacja a inne formy narzucenia kultury np. polonizacja, amerykanizacja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym przejawiała się germanizacja i rusyfikacja? <ul style="list-style-type: none"> → W jakim celu były prowadzone te działania? • Jakie były reakcje Polaków na działania zaborców? • Jakie inne przykłady narzucania kultury innemu narodowi potrafisz podać? <ul style="list-style-type: none"> → Polonizacja w stosunku do Litwinów, Ukraińców. • Jak oceniasz współczesne zjawiska transferu kulturowego – np. amerykanizację? <p>Polecane źródła: https://kresy24.pl/walka-z-polonizacja-litwinow-przypadek-kliniczny/ https://www.tygodnikprzeglad.pl/temat-litewski-ciag-dalszy/</p>
9	<p>XLIX. Niemiecka polityka eksterminacji. Uczeń: 1) przedstawia ideologiczne podstawy eksterminacji Żydów oraz innych grup etnicznych i społecznych, prowadzonej przez Niemcy hitlerowskie; 2) charakteryzuje etapy eksterminacji Żydów</p>	<p>Ludobójstwo – zjawisko ogólnoświatowe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest ludobójstwo? <ul style="list-style-type: none"> ○ Co sprawia, że to zjawisko miało miejsce w historii ludzkości? ○ Gdzie miały miejsce tego rodzaju zbrodnie? ○ Które z nich w ostatnich stu latach miały miejsce w globalnym Południu, a które w globalnej Północy? • Co można zrobić, aby nie dochodziło do tego typu zbrodni?

	(dyskryminacja, stygmatyzacja, izolacja, zagłada)	
10	<p>LIII. Przemiany cywilizacyjne na świecie. Uczeń:</p> <p>3) charakteryzuje zjawisko „rewolucji obyczajowej” i ruchów młodzieżowych, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń 1968 roku</p>	<p>Rok 1968 – Wschód i Zachód jak Północ i Południe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na czym polegał bunt młodych w 1968 r.? <ul style="list-style-type: none"> → Jakie były przyczyny buntów w państwach wschodniej Europy a jakie na zachodzie? → Co łączyło oba te procesy a co różniło? → Jakie były skutki tych ruchów w państwach wschodniej Europy a jakie na zachodzie? <p>[Europa wschodnia walczyła o podstawowe prawa człowieka: wolności sumienia, wyznania, przestrzeganie wartości demokratycznych, Europa zachodnia i USA walczyły z globalizacją, konsumpcjonizmem, imperializmem USA; ruchy te dały początek pacyfizmowi, ruchom ekologicznym].</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak oceniasz stwierdzenie, że kiedyś mieliśmy podział na Wschód i Zachód a dziś na globalne Południe i globalną Północ? <p>Polecane źródła:</p> <p>http://www1.rfi.fr/actupl/pages/001/page_11.asp</p> <p>https://www.focus.pl/artukul/co-nam-zostawil-rok-1968</p> <p>https://www.rp.pl/Rzecz-o-historii/302159864-Rok-1968-Minispodniczka-Marcuse-i-rewolucja.html</p>

Wiedza o społeczeństwie

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 4) przedstawia – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – katalog wartości afirmowanych w społeczeństwie polskim i dokonuje jego analizy; analizuje rolę wartości w światopoglądzie;	<p>Wartości w naszym życiu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Które wartości są dla Ciebie najważniejsze? Dlaczego? <ul style="list-style-type: none"> → Jak myślisz, co jest najważniejsze dla Polaków? → Jak myślisz, które wartości są najważniejsze dla mieszkańców innych państw (np. Australii, Kazachstanu, Rosji, USA, Algierii, RPA)? • Dokonaj analizy wyników OECD (Better Life Index). <p>Do pracy wykorzystaj aplikację przygotowaną przez OECD (może sprawdzić wyniki dla poszczególnych regionów w danym państwie):</p> <p>Polecane źródła:</p> <p>https://www.oecdregionalwellbeing.org/index.html</p> <p>https://www.independent.co.uk/news/world/better-life-index-infographic-shows-what-people-around-the-world-value-most-10213938.html</p> <p>https://www.oecd.org/statistics/how-s-life-23089679.htm</p>
2	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 9) rozpoznaje problemy życiowe młodzieży w społeczeństwie polskim i formułuje sądy w tych kwestiach	<p>Problemy w Polsce i problemy w innych państwach.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak uważasz – co jest głównym wyzwaniem dla młodych ludzi z Twojej okolicy? <ul style="list-style-type: none"> → A co jest wyzwaniem ogólnie dla młodych ludzi w Polsce? • Z jakim wyzwaniami mierzą się młodzi ludzie na świecie? <ul style="list-style-type: none"> → Które z nich są zbieżne z Twoimi, a które Ciebie nie dotyczą? → Jakie masz pomysły na poradzenie sobie z tymi wyzwaniami? <p>Uczniowie mogą szukać odpowiedzi w badaniach dostępnych na stronach internetowych. Możliwe jest również przeprowadzenie takiego badania w szkole lub okolicy.</p> <p>Polecane źródła:</p> <p>https://www.un.org/development/desa/youth/world-youth-report.html</p> <p>https://www.weforum.org/agenda/2018/08/what-you-need-to-know-about-the-worlds-young-people-in-7-charts/</p> <p>http://mlodzi2018.pl/</p>

3	<p>II. Społeczeństwo obywatelskie.</p> <p>Uczeń:</p> <p>1) przedstawia rodzaje i przykłady organizacji pozarządowych; charakteryzuje działalność wybranych organizacji tego typu w Rzeczypospolitej Polskiej; wymienia zakres niezbędnych uregulowań w statucie stowarzyszenia;</p>	<p>Organizacje pozarządowe działające na rzecz globalnego Południa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dlaczego państwa i społeczeństwa globalnej Północy powinny wspierać globalną Północ? <ul style="list-style-type: none"> → Czy to jest kwestia dobrej woli czy odpowiedzialności? → Na jakich zasadach powinna odbywać się ta pomoc i wsparcie? → Kto jest ekspertem w zakresie państw globalnego Południa (wie najlepiej jakie są ich potrzeby)? <p>Uczniowie powinni wyjść z zajęć z przekonaniem, że niezbędne dla autentycznego wsparcia jest partnerstwo wspierającego i korzystającego ze wsparcia, że ten drugi najlepiej wie jakie są jego potrzeby i powinien mieć wpływ na wypracowanie rozwiązań. Warto podkreślić, że pomoc globalnemu Południu wynika z odpowiedzialności za nasze decyzje, które wywierają pośredni i bezpośredni wpływ na sytuację globalnego Południa – np. decyzje konsumenckie).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Znajdź przykłady organizacji pozarządowych zajmujących się wsparciem globalnego Południa. Podaj nazwę tej organizacji, określ jakiego obszaru dotyczy jej praca (np. zdrowie, ekologia, edukacja, rozwój technologiczny), podaj przykłady działań i oceń na ile są one trafne. • Możesz również poddać analizie Deklarację Paryską nt. Skuteczności Pomocy (ang. Paris Declaration on Aid Effectiveness) <p>Polecane źródła:</p> <p>http://zagranica.org.pl/baza-wiedzy/efektywnosc-wspolpracy-rozwojowej/co-osiagnieto-dotychczas-w-dziedzinie-skuteczności</p>
4	<p>II. Społeczeństwo obywatelskie.</p> <p>Uczeń:</p> <p>rozpoznaje przejawy patologii życia publicznego i wykazuje ich negatywny wpływ na życie publiczne; przedstawia mechanizmy korupcji i analizuje – z wykorzystaniem materiałów medialnych – jej udowodniony przykład;</p>	<p>Korupcja – globalna patologia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest korupcja? • Dlaczego korupcja negatywnie wpływa na życie publiczne? • Jakie mogą być skutki korupcji dla rozwoju państwa? • Podaj przykłady korupcji. • Dokonaj analizy Indeksu Percepcji Korupcji przygotowanego przez Transparency International. Sprawdź, które państwa borykają się z korupcją w największym i najmniejszym stopniu. Jak oceniasz pozycję Polski? • Wyszukaj przykłady korupcji w Polsce i na świecie. Jakie dostrzegasz zależności? <p>Polecane źródła:</p> <p>http://www.antykorupcja.gov.pl/</p> <p>https://cba.gov.pl/ftp/publikacje/Korupcja_na_przestrzeni_wiekow.pdf</p> <p>https://www.transparency.org/news/stories</p>

5	<p>III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń: 4) przedstawia strukturę oraz organizację pracy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (prezydium, komisje, kluby i koła; kworum, rodzaje większości) oraz status posła, w tym instytucje mandatu wolnego i immunitetu; wymienia kompetencje Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Zgromadzenia Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej</p>	<p>Struktura Sejmu i Senatu – współpraca z globalnym Południem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na podstawie wiedzy, przekazów medialnych, określ w jaki sposób Sejm RP i Senat mogą wpływać na sprawy globalne? <p>Zadanie: wejdź na stronę Sejmu i Senatu RP. Sprawdź jakie komisje funkcjonują w Sejmie i Senacie. Ustal, które z nich zajmują się sprawami globalnymi, związanymi z relacjami między tym, co dzieje się w Polsce, a wyzwaniem stojącymi przed całym globem, państwami globalnego Południa (uwzględnij również prace podkomisji). Którzy posłowie i senatorowie w szczególności zajmują się tymi sprawami?</p> <p>http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/agent.xsp?symbol=KOMISJE_STALE&Nrkadencji=8</p>
6	<p>III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń: przygotowuje opracowanie promujące działania organów wybranego samorządu terytorialnego na poziomie powiatu lub województwa w Rzeczypospolitej Polskiej;</p>	<p>Jakie działania lokalnego samorządu odpowiadają na potrzeby i problemy, które mają charakter globalny?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak nazywa się gmina/powiat, w którym mieszkasz? <ul style="list-style-type: none"> → Jakie wyzwania stoją przed tym samorządem, np. z zakresu: ekologii, zasobów naturalnych, dostępu do edukacji, służby zdrowia, kultury, jakości miejsc pracy? → Które z tych wyzwań mają charakter globalny – zależą nie tylko od gminy, ale również od tego co dzieje się na świecie? • Sprawdź dokumenty strategiczne wybranego lokalnego samorządu (np. strategii rozwoju gminy). Dowiedz się w jaki sposób samorząd planuje się rozwijać i stawiać czoła wyzwaniom.
7	<p>IV. Prawa człowieka i ich ochrona. Uczeń: 2) przedstawia sądowe środki ochrony praw i wolności w Rzeczypospolitej Polskiej oraz sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich; pisze skargę do Rzecznika Praw Obywatelskich (według wzoru dostępnego na</p>	<p>RPO a sprawy globalne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wejdź na stronę internetową RPO. Sprawdź jakimi sprawami się zajmuje (kategorie). Wybierz 2-3 sprawy, które Twoim zdaniem mają charakter globalny. Zapoznaj się z nimi i przedstaw na forum klasy.

	stronie internetowej); wykazuje znaczenie skargi konstytucyjnej;	
8	IV. Prawa człowieka i ich ochrona. Uczeń: 4) przedstawia szczegółowe prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz grupy posługującej się językiem regionalnym w Rzeczypospolitej Polskiej; pozyskuje informacje na temat praw mniejszości polskiej w różnych państwach;	<p>Mniejszości narodowe i Polonia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprawdź jakie są prawa mniejszości narodowych w Polsce. <ul style="list-style-type: none"> → http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo → Konstytucja RP: art. 13, 27, 32, 35, 53, 54, 58, 60 • Dowiedz się jak postrzegane są mniejszości narodowe (na podstawie opracowanych badań lub badań własnych – możliwość realizacji projektu). <ul style="list-style-type: none"> → http://www.mowanienawisci.info/sekcja/polska/ → https://cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K_106_15.PDF → Co Cię zaskoczyło w tych badaniach? → Które zjawiska, wnioski, postrzegasz jako pozytywne, a które jako negatywne? → Jak mniejszości narodowe postrzegane są przez Twoich najbliższych? • Czym jest Polonia? <ul style="list-style-type: none"> → Gdzie są największe skupiska Polonii? → Jaka jest sytuacja Polonii na świecie? → Na podstawie Raportu o sytuacji Polaków i Polonii za granicą (MSZ), wybierz jedno państwo, w którym znajduje się skupisko Polonii, zapoznaj się z przedstawionymi informacjami. Zaprezentuj je na forum klasy. https://www.msz.gov.pl/resource/d44dcd91-ed03-4e64-a475-b56d8e5a46:JCR
9	V. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń: 13) wyjaśnia, jak można korzystać w Rzeczypospolitej Polskiej z dokumentacji gromadzonej w urzędach (ze szczególnym uwzględnieniem e-administracji) i archiwach oraz jakie sprawy można dzięki temu załatwić; pisze wniosek o udzielenie informacji publicznej	<p>Pismo w sprawie udzielenia informacji publicznej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Znajdź przykłady wniosków o dostęp do informacji publicznej dot. smogu/zanieczyszczenia powietrza i odpowiedzi na nie. <ul style="list-style-type: none"> ○ Ustal, czego wnioskodawca dowiedział się z informacji, a czego Twoim zdaniem zabrakło. ○ Oceń, w jakim stopniu odpowiedź jest satysfakcjonująca dla wnioskodawcy. <p>http://bip.um.slupsk.pl/udostepnienie_informacji_publicznej/dokumenty/701.html http://bip.um.wroc.pl/informacje-publiczne/634 https://smoglab.pl/lodz-nie-potrifi-odpowiedzic-na-wniosek-o-informacje-w-sprawie-smogu/</p> <ul style="list-style-type: none"> • Którą instytucję i o co z zakresu ekologii chciałbyś zapytać (czego dotyczyłby Twój wniosek o udzielenie informacji publicznej)? • Sporządź stosowny wniosek.

10	VI. Wybrane problemy polityki publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń: 4) przedstawia możliwości kontynuacji edukacji (studia I stopnia i jednolite magisterskie, szkoły kształcące w zawodzie); wyjaśnia, w jaki sposób podnosić swoje kwalifikacje zawodowe.	<p>Wolontariat jako forma podnoszenia kwalifikacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • W jaki sposób można zdobywać nową wiedzę i umiejętności? W jakich miejscach, poza szkołą, to się odbywa? • Zobacz czym jest wolontariat europejski, wolontariat PAH, poszukaj innych organizacji organizujących wolontariat w państwach globalnego Południa. Zastanów się co mógłbyś zyskać dzięki uczestnictwu w wybranym przez siebie wolontariacie, a co dać ludziom, z którymi byś współpracował? <p>http://evs.org.pl/evs/index.php?option=com_content&view=article&id=90%3Aevs&catid=2%3Aevs&Itemid=43&lang=pl https://www.pah.org.pl/wolontariat/</p>
----	--	--

Podstawy przedsiębiorczości

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	<p>IV. Przedsiębiorstwo: klasyfikacje przedsiębiorstw, biznesplan, otoczenie przedsiębiorstwa, formy organizacyjno-prawne, procedury rejestracji i likwidacji, źródła finansowania działalności, analiza rynku, zarządzanie przedsiębiorstwem, praca zespołowa, marketing, wynik finansowy, formy opodatkowania, księgowość, negocjacje, etyka w biznesie i społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw, funkcjonowanie przedsiębiorstwa.</p> <p>Uczeń: 21) dostrzega możliwości rozwoju przedsiębiorstwa i osiągnięcia sukcesu rynkowego przy pełnym poszanowaniu zasad etycznych w biznesie;</p>	<p>Sprawiedliwy handel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak rozumiesz pojęcie <i>sprawiedliwy handel</i>? • Jakie zasady powinny kierować sprawiedliwym handlem? <p>Sprawdź, jakie produkty fair trade możesz kupić w swojej okolicy lub przez Internet. Dowiedz się, które polskie firmy wprowadzają produkty fair trade. Oceń, czy wprowadzanie produktów fair trade jest biznesowo korzystne?</p> <p>Polecane źródła: https://www.fairtrade.org.pl/aktualnosc/odkryj-polskie-marki-fairtrade/ https://www.fairtrade.org.pl/aktualnosc/25-faktow-z-okazji-25-lat-systemu-fairtrade/ http://www.portalspozywczy.pl/handel/wiadomosci/biedronka-z-pierwszym-produktem-marki-wlasnej-z-certyfikatem-fairtrade,166067.html http://organicmarket.pl/o-nas/</p>
2	<p>II. Rynek finansowy: pieniądz i jego obieg, instytucje rynku finansowego, formy inwestowania, bank centralny i polityka pieniężna, bankowość komercyjna i spółdzielcza, podatki, ubezpieczenia, umowy bankowe i ubezpieczeniowe, ochrona klienta usług finansowych, etyka w finansach. Uczeń: 9) identyfikuje rodzaje podatków według różnych</p>	<p>Raje podatkowe – szansa dla biznesu czy nieuczciwa działalność?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym są raje podatkowe? • Które państwa uznaje się za raje podatkowe? • Dla kogo te państwa są rajami? • Kto i co zyskuje, a kto i co traci? • Rola tajemnicy bankowej a informacja o nieuczciwych praktykach podatkowych. <p>Zbierz informacje na temat rajów podatkowych i firm rozliczających się w nich. Sprawdź na czym polegał proces unikania płacenia podatków w państwach (agresywna optymalizacja podatkowa), w których firmy realnie działały (np. Apple w Irlandii, afera podatkowa „Luxleaks”, spółka LPP w Polsce). Oceń jakie są skutki takiego działania, również dla państw globalnego Południa. Przygotuj się do debaty na ww. temat.</p>

	<p>kryteriów oraz wyjaśnia ich wpływ na gospodarkę kraju, przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe;</p>	<p>Polecane źródła: http://globalnepoludnie.pl/Czym-sa-raje-podatkowe-tax-justice https://krytykapolityczna.pl/swiat/ile-placimy-za-raje-podatkowe/ https://podatki.gazetaprawna.pl/artykuly/1012774,skarbowka-podatki-reserved-lpp.html</p>
3	<p>IV. Przedsiębiorstwo: klasyfikacje przedsiębiorstw, biznesplan, otoczenie przedsiębiorstwa, formy organizacyjno-prawne, procedury rejestracji i likwidacji, źródła finansowania działalności, analiza rynku, zarządzanie przedsiębiorstwem, praca zespołowa, marketing, wynik finansowy, formy opodatkowania, księgowość, negocjacje, etyka w biznesie i społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw, funkcjonowanie przedsiębiorstwa. Uczeń: 4) sporządza w postaci biznesplanu projekt własnego przedsiębiorstwa lub innego przedsięwzięcia o charakterze społeczno-ekonomicznym oraz przedstawia go w formie pisemnej albo w postaci prezentacji; 21) dostrzega możliwości rozwoju przedsiębiorstwa i osiągnięcia sukcesu rynkowego przy pełnym poszanowaniu zasad etycznych w biznesie;</p>	<p>Zrównoważony rozwój jako model biznesowy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na czym polega idea zrównoważonego rozwoju? • Jakie czynniki są ważne w planowaniu biznesu zgodnego z ideą zrównoważonego rozwoju? • Co zyskuje firma działające zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju, a co zyskują jej klienci i społeczeństwo? <p>Opracuj biznesplan firmy działającej zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju. Uwzględnij w nim: opis produktu/usługi; otoczenie rynkowe; zasoby; plan finansowy przedsięwzięcia. Opracuj również analizy SWOT swojego pomysłu biznesowego.</p> <p>Polecane źródła: https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zakladanie-firmy/chce-wiedziec-jak-zalozyc-wlasna-firme/zanim-zdecydujesz-sie-na-wlasna-firme/biznesplan https://www.gov.pl/web/przedsiębiorczosc-technologie/zrownowazony-rozwoj</p>

4	<p>IV. Przedsiębiorstwo: klasyfikacje przedsiębiorstw, biznesplan, otoczenie przedsiębiorstwa, formy organizacyjno-prawne, procedury rejestracji i likwidacji, źródła finansowania działalności, analiza rynku, zarządzanie przedsiębiorstwem, praca zespołowa, marketing, wynik finansowy, formy opodatkowania, księgowość, negocjacje, etyka w biznesie i społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw, funkcjonowanie przedsiębiorstwa.</p> <p>Uczeń: 23) obserwuje proces funkcjonowania lokalnego przedsiębiorstwa w trakcie ćwiczeń terenowych lub dyskutuje na tematy związane z prowadzeniem biznesu podczas spotkania z przedsiębiorcą na podstawie informacji o podejmowanych przez niego działaniach innowacyjnych i w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu.</p>	<p>CSR – społeczna odpowiedzialność biznesu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest społeczna odpowiedzialność biznesu? <ul style="list-style-type: none"> → Co oznacza zasada dobroczynności? → Co oznacza zasada powierniczości? • Jak uważasz, która odpowiedzialność jest ważna dla biznesu: ekonomiczna (poszerzanie bogactwa), prawna (działanie w zgodzie z prawem) czy społeczna (działanie na rzecz społeczności)? <p>Znajdź dobrą praktykę CSR. Przedstaw ją na forum klasy. Uzasadnij swój wybór.</p> <p>Dobre praktyki znajdziesz tutaj: http://odpowiedzialnybiznes.pl/dobre-praktyki/ http://csrprofit.com/katalog-dobrych-praktyk-csr/ https://www.hbrp.pl/csr?NO_COOKIE=1</p> <p>Informacje o CSR: https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-csr-wplyw-spoecznej-odpowiedzialnosci-biznesu-na-rozwoj-przedsiębiorstwa</p>
5	<p>III. Rynek pracy: mierniki i wskaźniki, popyt i podaż na rynku pracy, kariera zawodowa, poszukiwanie pracy, rozmowa kwalifikacyjna, formy zatrudnienia, systemy płac, prawa i obowiązki</p>	<p>Kobieta i mężczyzna na rynku pracy. Praca z danymi statystycznymi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Znajdź dane statystyczne dotyczące pozycji kobiet i mężczyzn na rynku pracy. <ul style="list-style-type: none"> → Wybierz informacje, które Cię szczególnie zainteresowały lub uważasz za ważne (np. różnice w zarobkach, poziom bezrobocia, przyczyny nie podejmowania pracy, poziom wykształcenia pracowników ze względu na płeć). Zaprezentuj je na forum klasy.

	<p>pracownika i pracodawcy, bhp i organizacja pracy, Państwowa Inspekcja Pracy, związki zawodowe, etyka w pracy. Uczeń: 1) analizuje podstawowe mierniki i wskaźniki rynku pracy, w tym współczynnik aktywności zawodowej, wskaźnik zatrudnienia i stopę bezrobocia.</p>	<p>Polecane źródła: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics/pl https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/2019_03_Raport_Rynek-pracy_marzec-2019.pdf https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/opracowania/kobiety-i-mezczyzni-na-ryнку-pracy-2018,1,7.html https://prnews.pl/nierowna-pozycja-kobiet-mezczyzn-ryнку-pracy-zaczyna-sie-juz-etapie-rekrutacji-440917</p>
6	<p>II. Rynek finansowy: pieniądź i jego obieg, instytucje rynku finansowego, formy inwestowania, bank centralny i polityka pieniężna, bankowość komercyjna i spółdzielcza, podatki, ubezpieczenia, umowy bankowe i ubezpieczeniowe, ochrona klienta usług finansowych, etyka w finansach. Uczeń: 7) identyfikuje najważniejsze funkcje i zadania Narodowego Banku Polskiego, charakteryzuje instrumenty polityki pieniężnej oraz omawia rolę Rady Polityki Pieniężnej w realizacji celu inflacyjnego poprzez kształtowanie stóp procentowych.</p>	<p>Banknot z recyklingu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie są zadania NBP w zakresie zarządzania i produkcji banknotów? • Co to znaczy, że banknot jest ekologiczny? • Dlaczego banknoty są jednym z głównych nośników bakterii? • Co zrobić, aby ograniczyć negatywne oddziaływanie banknotów? • Czym są banknoty polimerowe? • Na podstawie uzyskanych informacji przedstaw zalety banknotów polimerowych. Oceń, na ile warto wprowadzić je w Polsce. <p>Polecane źródła: https://rynekalternatywny.pl/2018/05/banknoty-polimerowe/ https://www.automatykabankowa.pl/czy-banknoty-polimerowe-wkrotce-zastapia-ich-papierowe-odpowiedniki/ https://natemat.pl/142473,nie-porwiesz-nie-poplamisz-wypierzesz-i-nic-polimerowa-20-zlotowka-z-pilsudskim-bije-na-glowe-inne-polskie-banknoty</p>
7	<p>IV. Przedsiębiorstwo: klasyfikacje przedsiębiorstw, biznesplan, otoczenie przedsiębiorstwa, formy organizacyjno-prawne, procedury</p>	<p>Polskie firmy w państwach globalnego Południa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Które państwa mają największy wzrost PKB? • Ile z tych państw należy do globalnego Południa? • Jak uważasz, czy rynek państw globalnego Południa może być interesujący dla polskich firm?

	<p>rejestracji i likwidacji, źródła finansowania działalności, analiza rynku, zarządzanie przedsiębiorstwem, praca zespołowa, marketing, wynik finansowy, formy opodatkowania, księgowość, negocjacje, etyka w biznesie i społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw, funkcjonowanie przedsiębiorstwa. Uczeń:</p> <p>22) wyszukuje i analizuje informacje o sukcesach polskich przedsiębiorstw, w tym ze swojego regionu, na rynku krajowym i międzynarodowym, osiągniętych zgodnie z prawem i etyką biznesu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Znajdź informacje o polskich firmach sprzedających produkty w państwach globalnego Południa. Przygotuj plakat informujący o wybranych przez Ciebie praktykach (np. Feerum, Ursus, Polpharma). <p>Polecane źródła:</p> <p>https://pl.tradingeconomics.com/country-list/gdp-annual-growth-rate https://www.money.pl/gospodarka/wiadomosci/artukul/polskie-firmy-w-afryce-gieldowa-spolka,59,0,2374459.html</p>
8	<p>II. Rynek finansowy: pieniądź i jego obieg, instytucje rynku finansowego, formy inwestowania, bank centralny i polityka pieniężna, bankowość komercyjna i spółdzielcza, podatki, ubezpieczenia, umowy bankowe i ubezpieczeniowe, ochrona klienta usług finansowych, etyka w finansach. Uczeń:</p> <p>2) charakteryzuje instytucje rynku finansowego w Polsce (Narodowy Bank Polski, Komisja Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy, Giełda Papierów Wartościowych w</p>	<p>Spółdzielnie jako forma biznesu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym są spółdzielnie? • Na jakich zasadach opiera się spółdzielczość? • Jakie są rodzaje branż? Czym się różnią? • Co zyskują członkowie spółdzielni? • Dlaczego spółdzielnia może być dobrą formą prowadzenia biznesu dla drobnych przedsiębiorców? • Poszukaj przykładów spółdzielni w Polsce i na świecie (linki poniżej). • Zastanów się jakiego typu spółdzielnia mogłaby powstać w Twojej okolicy. Określ w jakiej branży by działała, przygotuj analizę PESTEL. <p>Polecane źródła:</p> <p>https://www.ushirika.pl/pl/i/O-nas/8 https://www.polskapomoc.gov.pl/Rozwijamy,spoldzielnie,rolnicze,w,Palestynie,2542.html https://pcpm.org.pl/kobiety-w-palestynie-biora-sprawy-w-swoje-rece-i-tworza-spoldzielnie.html https://www.maitri.pl/gazetka/my_89/html/oromia.htm</p>

<p>Warszawie, Bankowy Fundusz Gwarancyjny, banki komercyjne i spółdzielcze, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, towarzystwa funduszy inwestycyjnych, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, zakłady ubezpieczeń, podmioty świadczące usługi płatnicze) oraz objaśnia ich znaczenie w funkcjonowaniu gospodarki narodowej, przedsiębiorstw i życiu człowieka.</p>	<p>https://sklepfairtrade.pl/OCFCU-Etiopia-clinks-pol-167.html http://spoldzielniawola.pl/spoldzielnia/ https://www.dobrze.waw.pl/</p>
---	--

Język obcy nowożytny

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	V. Uczeń tworzy proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, kartkę pocztową, e-mail, historyjkę, list prywatny, życiorys, CV, list motywacyjny, wpis na blogu): 11) stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze; 12) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.	<p>Jadłospis fair trade.</p> <p>Jesteś głównym kucharzem podczas międzynarodowej konferencji poświęconej sprawiedliwemu handlowi. Do Warszawy zjadą się przedstawiciele organizacji międzynarodowych, głowy państw, eksperci z zakresu etycznego handlu. Twoim zadaniem jest przygotowanie menu, które będzie adekwatne do tego wydarzenia.</p> <p>Polecane źródła: https://www.fairtradecertified.org/products/recipes https://www.fairtrade.net/product</p>
2	V. Uczeń tworzy proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, kartkę pocztową, e-mail, historyjkę, list prywatny, życiorys, CV, list motywacyjny, wpis na blogu): 11) stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze; 12) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.	<p>Ogłoszenie o tygodniu edukacji globalnej.</p> <p>Organizujesz w szkole/gminie Tydzień Edukacji Globalnej. Zastanów się, co Twoim zdaniem powinno zadziać się w tym czasie. Opracuj ogłoszenie, w którym poinformujesz o tym wydarzeniu.</p> <p>Polecane źródła: https://www.coe.int/en/web/north-south-centre/the-global-education-week http://teg.edu.pl/</p>
3	V. Uczeń tworzy proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, kartkę pocztową, e-mail, historyjkę, list prywatny, życiorys, CV, list	<p>CV do organizacji pozarządowej/wolontariat europejski.</p> <p>Znajdź instytucję organizującą wolontariat na rzecz państw globalnego Południa. Napisz CV/podanie o przyjęcie do programu wolontariatu.</p>

	<p>motywacyjny, wpis na blogu): 11) stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze; 12) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.</p>	
4	<p>V. Uczeń tworzy proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, kartkę pocztową, e-mail, historyjkę, list prywatny, życiorys, CV, list motywacyjny, wpis na blogu): 10) przedstawia sposób postępowania (np. udziela instrukcji, wskazówek, określa zasady); 11) stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze; 12) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.</p>	<p>Zasady ekologiczne w szkole. Zastanów się w jaki sposób Twoja szkoła może być bardziej ekologiczna. Opracuj plakaty – wskazówki, które będą zachęcały społeczność szkolną do określonych zachowań (np. zakręć kran, zgaś światło, wskaż jak segregować odpady). Umieść je w wybranych miejscach w szkole.</p>
5	<p>VII. Uczeń reaguje w formie prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, list prywatny, formularz, e-mail, komentarz, wpis na czacie/forum) w typowych sytuacjach: 6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje; 14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe; 15)</p>	<p>Życzenia z okazji święta państwowego. Wyobraź sobie, że jesteś prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej. Wybierz państwo z globalnego Południa, w którym mówi się, w języku, którego się uczysz. Sprawdź kiedy wypada w nim święto państwowe oraz z jakiej okazji zostało ono ustanowione (np. niepodległości, konstytucji, itp.). Napisz życzenia z tej okazji, które zostaną przesłane do głowy tego państwa.</p>

	dostosowuje styl wypowiedzi do odbiorcy.	
6	VIII. Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie: 4) przedstawia publicznie w języku obcym wcześniej przygotowany materiał, np. prezentację, film.	Film – moje etyczne wybory. Zastanów się jakie zachowania i decyzje są proekologiczne i zgodne z ideą sprawiedliwego handlu. Nakręć krótki film, w którym je pokażesz i zachęcisz innych do przyjmowania podobnej postawy.
7	VIII. Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie: 1) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach); 2) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub w języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny. Zapoznaj się z informacjami na temat Młodzieżowego Strajku Klimatycznego. Dowiedz się w jaki sposób był on realizowany w państwach, w których mówi się w języku, którego się uczysz. Przedstaw w formie prezentacji wyniki swojej pracy. Więcej o inicjatywie: https://www.fridaysforfuture.org/
8	IX. Uczeń posiada: 1) podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego; 2) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową	Języki w państwach globalnego Południa. <ul style="list-style-type: none"> • W jakich językach mówi się w państwach globalnego Południa? • W których państwach język, którego się uczysz jest językiem urzędowym? <ul style="list-style-type: none"> → Wybierz jedno z tych państw i dowiedz się dlaczego mówi się w nim w tym języku? Np.: <ul style="list-style-type: none"> ○ Angielski – Gujana, Uganda, Papua Nowa Gwinea ○ Francuski – Monako, Burkina, Gabon, Senegal, Vanuatu ○ Hiszpański – Argentyna, Honduras, Salwador, Wenezuela ○ Niemiecki – Namibia (j. regionalny)

9	IX. Uczeń posiada: 1) podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego; 2) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową	Nobliści. Znajdź listę laureatów pokojowej nagrody Nobla. Wybierz przedstawiciela z państwa z globalnego Południa, w którym mówi się w języku którego się uczysz. Przedstaw jego dokonania, zwróć uwagę jak jego działalność wpłynęła na zachowanie pokoju w świecie.
10	XII. Uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.	Wiadomości z serwisu państwa globalnego Południa. Wybierz państwo z globalnego Południa, w którym mówi się w języku, w którym się uczysz. Znajdź serwis informacyjny z tego państwa. Wejdź na jego stronę i zapoznaj się z wybraną przez siebie wiadomością. Opowiedz o niej koledze/koleżance. Zastanówcie się w jaki sposób wiadomość ta może mieć wpływ na Polskę lub jakie widzicie podobieństwa z sytuacją w Polsce.

Plastyka

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	<p>I. Uczestniczenie w kulturze poprzez kontakt, analizę i interpretację dzieł sztuki; dostrzeganie kontekstów powstawania dzieła. Uczeń:</p> <p>5) przybliży twórczość artystów różnych dziedzin sztuki, w szczególności plastycznych; 6) interpretuje i odczytuje wybrane dzieła sztuki w kontekście epoki.</p>	<p>Pokój według Picassa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie dzieła podejmują temat wojny i pokoju? • Dlaczego dla artystów jest to częsty motyw ich dzieł? • Przyjrzyj się obrazowi Pablo Picassa <i>Guernica</i>. Zastanów się, co według Ciebie, przedstawia to dzieło. Znajdź informacje o obrazie, dowiedz się: <ul style="list-style-type: none"> → Czym jest tytułowa Guernica? → Dlaczego Picasso zdecydował się namalować to dzieło? → Z jakiej okazji je namalował? → Dlaczego reprodukcja tego obrazu znajduje się w kwaterze głównej ONZ? <p>Zadanie: stwórz obraz poruszający temat wojny i pokoju.</p> <p>Polecane źródła: https://niezlasztuka.net/o-sztuce/pablo-picasso-guernica/ https://guernica.museoreinasofia.es/gigapixel/en/?map1=VIS#3/67.10/-129.20</p>
2	<p>IV. Wprowadzenie w zakres sztuk o charakterze multimedialnym, ekspresja twórcza w oparciu o współczesne narzędzia komunikacji wizualnej. Uczeń:</p> <p>4) z wykorzystaniem prostych narzędzi rejestrujących samodzielnie wykonuje kilkunastosekundowy film, prezentację lub cykl fotografii na zadany lub wybrany temat.</p>	<p>Wystawa o problemach i wyzwaniach współczesnego świata.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie są problemy i wyzwania w Twojej małej ojczyźnie? → W jaki sposób można je przedstawić? → Zadanie: nagraj film lub wykonaj zdjęcia poruszające wybrany problem z jakim stykają się ludzie w Twojej małej ojczyźnie (np. zanieczyszczenie lokalnego środowiska naturalnego, emigracja młodych ludzi, brak dostępu do kultury itp.)
3	<p>II. Zapoznanie z wybranymi zagadnieniami dotyczącymi współczesnych awangard artystycznych i sztuki lokalnego środowiska; ekspresja twórcza</p>	<p>Ai Weiwei – przykład artysty poruszającego ważne tematy współczesnego świata.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Znajdź informacje o Ai Weiwei: → Skąd pochodzi, gdzie mieszkał i tworzył? → Jaki był jego udział w tworzeniu Stadionu Olimpijskiego w Pekinie, jaki jest jego stosunek do tej imprezy? → Jaką rolę odegrał w dochodzeniu w sprawie ofiar trzęsienia ziemi w Syczuanie?

<p>podejmowana w oparciu o środki wyrazu, charakterystyczne dla sztuki II poł. XX wieku. Uczeń: 6) charakteryzuje kierunki działań wybranych współczesnych awangard i ich twórców.</p>	<p>→ Przykłady instalacji i dzieł jego autorstwa: np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Front Schauspielhaus z żółtymi kamizelkami uchodźców https://www.tvn24.pl/kultura-styl,8/niemcy-ai-weiwei-w-holdzie-dla-uchodzcow,618976.html ○ Forever Bicycles http://exspace.pl/articles/show/1076 ○ Ziarna słonecznika Sunflower Seeds http://wyborcza.pl/1,75410,8518978,Sto_milionow_ziaren_chinskiej_wolnosc.html ○ Park Rzeźby w warszawskim Parku Bródnowskim https://culture.pl/pl/artykul/niepokorny-ai-weiwei-w-parku-rzezby-na-brodnie <p>Polecane źródła: https://sztukapubliczna.pl/pl/do-odnalezienia-ai-weiwei/czytaj/59</p>
--	---

Muzyka

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	<p>III. Wprowadzenie w obszar działań instytucji zajmujących się upowszechnianiem kultury muzycznej. Uczeń:</p> <p>3) formułuje samodzielne sądy na temat koncertów, recitali, przedstawień i innych wydarzeń artystycznych.</p>	<p>Protest song.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest protest song? • Jakie znasz utwory zaangażowane społecznie? <p>→ Jakie tematy podejmują?</p> <p>→ Wybierz jeden protest song. Dokonaj jego analizy, dowiedz się do jakich wydarzeń, zjawisk, problemów się odwołuje, przytocz konkretne fragmenty utworu. Informacje przedstaw w wybranej przez siebie formie.</p> <p>Przykładowe listy protest songów:</p> <p>https://www.radiox.co.uk/features/x-lists/best-protest-songs/</p> <p>https://pl.wikipedia.org/wiki/Protest_song</p> <p>http://kultura.gazeta.pl/kultura/56,114526,21019086,te-utwory-obalaly-prl-17-antysystemowych-piosenek-niektore.html</p>
2	<p>III. Wprowadzenie w obszar działań instytucji zajmujących się upowszechnianiem kultury muzycznej. Uczeń:</p> <p>5) organizuje samodzielnie lub zespołowo projekt muzyczny (np. prezentacja muzyczna, audycja muzyczna, uroczystość szkolna, koncert) poprzedzony odpowiednim przygotowaniem merytorycznym (wprowadzeniem do tematu), planowaniem, reklamą (plakat, ulotka, zaproszenie, anonsy na portalach społecznościowych), organizacją, które prowadzą do finalnej realizacji.</p>	<p>Festiwale muzyczne – globalne wyzwania.</p> <p>Znajdź informacje na temat festiwali muzycznych, które koncentrują się wokół współczesnych wyzwań. Przedstaw w formie plakatu informacje o nich. Zwróć szczególną uwagę na to: gdzie i kiedy odbywa/odbył się festiwal, przedstawicie jakich gatunków muzycznych na nich występowali, do jakich wyzwań współczesnego świata odwoływano się na imprezie.</p> <p>Przykładowe festiwale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadmiar#4: rewizja – festiwal sztuk wizualnych i muzyki elektronicznej https://muzyczny-krakow.eu/nadmiar4rewizja-festiwal-sztuk-wizualnych-i-muzyki-elektronicznej/ • Brave Festival http://www.bravefestival.pl/pl • Pol'and'Rock Festival https://polandrocfestival.pl/ • Life Festival http://lifefestival.pl/ • Globalitica Festival https://globaltica.pl/pl/

3	III. Wprowadzenie w obszar działań instytucji zajmujących się upowszechnianiem kultury muzycznej. Uczeń: 7) charakteryzuje się ciekawością poznawczą i otwartością wobec różnorodności w kulturze muzycznej; 8) okazuje szacunek dla twórców i odbiorców.	Muzyka jako odzwierciedlenie problemów społecznych. Znajdź informacje na temat muzyki gospel i przedstaw je w formie plakatu: <ul style="list-style-type: none"> • Ustal, kiedy i w jakich okolicznościach powstała (szczególnie uwzględnij społeczność czarnoskórych niewolników). • Podaj przykłady przedstawicieli tego gatunku (np. Kirk Franklin, Whitney Houston) • Jakie emocje wywołuje w Tobie ta muzyka? Jakie emocje mogła budzić wśród niewolników? Polecane źródła: http://meakultura.pl/publikacje/muzyka-gospel-historia-i-wspolczesnosc-1328
---	---	--

Etyka

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	<p>III. Wprowadzenie w obszar działań instytucji zajmujących się upowszechnianiem kultury muzycznej. Uczeń:</p> <p>3) formułuje samodzielne sądy na temat koncertów, recitali, przedstawień i innych wydarzeń artystycznych;</p>	<p>Protest song.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest protest song? • Jakie znasz utwory zaangażowane społecznie? <p>→ Jakie tematy podejmują?</p> <p>→ Wybierz jeden protest song. Dokonaj jego analizy, dowiedz się do jakich wydarzeń, zjawisk, problemów się odwołuje, przytocz konkretne fragmenty utworu. Informacje przedstaw w wybranej przez siebie formie.</p> <p>Przykładowe listy protest songów:</p> <p>https://www.radiox.co.uk/features/x-lists/best-protest-songs/</p> <p>https://pl.wikipedia.org/wiki/Protest_song</p> <p>http://kultura.gazeta.pl/kultura/56,114526,21019086,te-utwory-obalaly-prl-17-antysystemowych-piosenek-niektore.html</p>
2	<p>III. Wprowadzenie w obszar działań instytucji zajmujących się upowszechnianiem kultury muzycznej. Uczeń:</p> <p>5) organizuje samodzielnie lub zespołowo projekt muzyczny (np. prezentacja muzyczna, audycja muzyczna, uroczystość szkolna, koncert) poprzedzony odpowiednim przygotowaniem merytorycznym (wprowadzeniem do tematu), planowaniem, reklamą (plakat, ulotka, zaproszenie, anonsy na portalach społecznościowych), organizacją, które prowadzą do finalnej realizacji.</p>	<p>Festiwale muzyczne – globalne wyzwania.</p> <p>Znajdź informacje na temat festiwali muzycznych, które koncentrują się wokół współczesnych wyzwań. Przedstaw w formie plakatu informacje o nich. Zwróć szczególną uwagę na to: gdzie i kiedy odbywa/odbył się festiwal, przedstawicie jakich gatunków muzycznych na nich występowali, do jakich wyzwań współczesnego świata odwoływano się na imprezie.</p> <p>Przykładowe festiwale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadmiar#4: rewizja – festiwal sztuk wizualnych i muzyki elektronicznej https://muzyczny-krakow.eu/nadmiar4rewizja-festiwal-sztuk-wizualnych-i-muzyki-elektronicznej/ • Brave Festival http://www.bravefestival.pl/pl • Pol'and'Rock Festival https://polandrocfestival.pl/ • Life Festival http://lifefestival.pl/ • Globalitica Festival https://globaltica.pl/pl/

3	III. Wprowadzenie w obszar działań instytucji zajmujących się upowszechnianiem kultury muzycznej. Uczeń: 7) charakteryzuje się ciekawością poznawczą i otwartością wobec różnorodności w kulturze muzycznej; 8) okazuje szacunek dla twórców i odbiorców.	Muzyka jako odzwierciedlenie problemów społecznych. Znajdź informacje na temat muzyki gospel i przedstaw je w formie plakatu: <ul style="list-style-type: none"> • Ustal, kiedy i w jakich okolicznościach powstała (szczególnie uwzględnij społeczność czarnoskórych niewolników). • Podaj przykłady przedstawicieli tego gatunku (np. Kirk Franklin, Whitney Houston) • Jakie emocje wywołuje w Tobie ta muzyka? Jakie emocje mogła budzić wśród niewolników? Polecane źródła: http://meakultura.pl/publikacje/muzyka-gospel-historia-i-wspolczesnosc-1328
---	---	--

Filozofia

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	<p>V. Filozofia Sokratesa jako początki filozofii człowieka i etyki. Uczeń:</p> <p>4) dyskutuje na temat „dlaczego ludzie postępują źle?”, przedstawiając tezę intelektualizmu etycznego oraz argumenty za i przeciw niemu.</p>	<p>Dlaczego ludzie postępują źle?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiedy człowiek postępuje dobrze, a kiedy źle? • Jakie warunki muszą być spełnione aby człowiek postępował dobrze? • Odwołując się do założeń intelektualizmu etycznego, ustalcie w drodze dyskusji dlaczego konsumenci postępują źle? Co zrobić aby zaczęli postępować dobrze?
2	<p>IX. Epikureizm i stoicyzm jako dwa paradygmaty etyki. Uczeń:</p> <p>3) rozpatruje wybrane problemy etyczne na tle współczesnego sporu między konsekwencjalizmem (np. utilitaryzm) a deontologizmem (np. etyka kantowska).</p>	<p>Co jest dobre dla społeczeństwa?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stwórz listę ważnych i niejednoznacznych spraw w życiu publicznym na świecie, w Polsce, w Twojej gminie, np.: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kupować i wydobywać węgiel czy przestawić polską energetykę na inne źródła? ○ Czy wprowadzić całkowity zakaz aborcji? ○ Rozwijać konsumpcję dóbr czy ją ograniczać? ○ Zachować program 500+ czy z niego zrezygnować? • Wcielając się w przedstawicieli konsekwencjalizmu lub deontologizmu przeprowadźcie debatę nad wybranym zagadnieniem.
3	<p>I. Pojęcie filozofii. Uczeń:</p> <p>5) wskazuje istotne cechy pytań filozoficznych: ogólność (abstrakcyjność), racjonalność, zorientowanie na to, co ostateczne lub najbardziej podstawowe.</p>	<p>Dylematy moralne we współczesnym świecie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest dylemat moralny? • Przed jakimi dylematami moralnymi staje współczesny świat? <ul style="list-style-type: none"> ○ Które z tych dylematów uważasz za szczególnie ważne? ○ Jak publicznie rozmawiać o tych dylematach?

Matematyka

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	I. Liczby rzeczywiste. Zakres podstawowy. Uczeń: 8) wykorzystuje własności potęgowania i pierwiastkowania w sytuacjach praktycznych, w tym do obliczania procentów składanych, zysków z lokat i kosztów kredytów.	<p>Zysk z obligacji skarbowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym są obligacje skarbowe • Jak jest wskaźnik rentowności obligacji skarbowych? <ul style="list-style-type: none"> → Na obligacjach, których państw można zarobić najwięcej a których najmniej? <p>Zadanie: Masz 10 tysięcy dolarów. Ustal, obligacje którego państwa na każdym z kontywentów najbardziej opłaca się kupić? Oblicz jaki jest przewidywany zysk po 10 latach. Z czego wynikają różnice w oprocentowaniu obligacji. Dlaczego niektóre państwa mają ujemny wskaźnik?</p> <p>Lista obligacji: https://pl.investing.com/rates-bonds/world-government-bonds?maturity_from=60&maturity_to=290 https://www.money.pl/gielta/obligacje-z-ujemnym-oprocentowaniem-inwestorzy-placa-miliardy-zeby-stracic-pieniadze-6403458850129537a.html</p>
2	I. Liczby rzeczywiste. Zakres podstawowy. Uczeń: 1) wykonuje działania (dodawanie, odejmowanie, mnożenie, dzielenie, potęgowanie, pierwiastkowanie, logarytmowanie) w zbiorze liczb rzeczywistych.	<p>Zużycie wody.</p> <p>Przez miesiąc, co tydzień dokonuj pomiarów liczników zużycia wody w Twoim mieszkaniu. Oblicz ile wody zużyło Twoje gospodarstwo domowe, ustal ile wynosi zużycie wody na jednego członka gospodarstwa domowego, wskaż zużycie w litrach. Oblicz ile 1,5 litrowych butelek byłoby potrzebnych aby dostarczyć Twojemu gospodarstwu domowego wystarczającej ilości wody. Zastanów się, co możesz zrobić aby zmniejszyć zużycie wody.</p>
3	II. Wyrażenia algebraiczne. Zakres podstawowy. Uczeń: 7) mnoży i dzieli wyrażenia wymierne.	<p>Ślad ekologiczny.</p> <p>Sprawdź czym jest ślad ekologiczny. Dowiedz się jaki jest ślad ekologiczny przypadający na jednego Polaka. Oblicz ile powinna wynosić powierzchnia Polski aby zaspokoić potrzeby wszystkich obywateli.</p> <p>Ślad ekologiczny – wskaźnik umożliwiający oszacowanie zużycia zasobów naturalnych w stosunku do możliwości ich odtworzenia przez Ziemię. Stanowi podstawę analizy zapotrzebowania człowieka na zasoby naturalne biosfery. Porównywana jest ludzka</p>

		<p>konsumpcja zasobów naturalnych ze zdolnością planety Ziemi do ich regeneracji. Ślad ekologiczny to szacowana liczba hektarów powierzchni lądu i morza potrzebna do rekompensacji zasobów zużytych na konsumpcję i absorpcję odpadów. Ślad mierzony jest w globalnych hektarach (gha) na osobę. (www.wikipedia.pl) Obecny ślad ekologiczny przypadający na Polaka wynosi 4,4 gha. Powierzchnia Polski wynosi 312 679 km²</p> <p>Polecane źródła: http://data.footprintnetwork.org/#/ https://www.footprintcalculator.org/ https://ulicaekologiczna.pl/zdrowy-tryb-zycia/slady-ekologiczne-%E2%80%93-koszt-naszego-bycia-na-ziemi</p>
4	<p>XII. Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka. Zakres podstawowy. Uczeń: 3) oblicza średnią arytmetyczną i średnią ważoną, znajduje medianę i dominantę.</p>	<p>Średnia statystyczna globu. Z Rocznika Statystyki Międzynarodowej wybierz interesujące Cię dane (np. Tabl.7.1. Ludność w wieku 15 lat i więcej umiejąca czytać i pisać; Wskaźniki Agendy 2030). Na ich podstawie wyciągnij średni wynik interesującego Cię zagadnienia dla globu, ustal medianę. https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyki-miedzynarodowej-2018,10,6.html</p>

Biologia

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	<p>V. Budowa i fizjologia człowieka. 2. Odżywianie się. Uczeń: 10) przedstawia zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia) i przewiduje ich skutki zdrowotne.</p>	<p>Anoreksja – choroba XXI wieku.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest anoreksja? <ul style="list-style-type: none"> → Co stanowi przyczynę anoreksji? → Jakie są jej przyczyny kulturowe? → Dlaczego choroba dotyczy głównie kobiet? • Z jakimi trudnościami ze strony społeczeństwa borykają się anorektycy? <p>Znajdź informacje o Isabelle Caro. Ustal czym się zajmowała, co było jej celem, w jaki sposób starała się go osiągnąć. Zastanów się, o czym powinno się informować społeczeństwo w związku z chorobami zaburzenia odżywiania się (np. o ich przyczynach, o tym jak rozpoznać chorobę, jak pomóc chorym, jak reagować na widok osoby chorej). Zapoznaj się z kampaniami społecznymi umieszczonymi na portalu kampaniespoleczne.pl</p> <p>Polecane źródła: https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/to-moze-doprowadzic-tylko-do-piekla-i-smierci,157351.html https://www.newsweek.pl/styl-zycia/zmarla-anorektyczna-fotomodelka-isabelle-caro/1e4dr7k https://kampaniespoleczne.pl/?s=anoreksja&submit=</p>
2	<p>V. Budowa i fizjologia człowieka. 7. Regulacja nerwowa. Uczeń: 8) przedstawia budowę oraz działanie oka i ucha; omawia podstawowe zasady higieny wzroku i słuchu; 12) przedstawia wybrane choroby układu nerwowego (depresja, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona, schizofrenia) oraz znaczenie ich wczesnej diagnostyki dla ograniczenia społecznych skutków tych chorób.</p>	<p>Wzrok – oczy dla Afryki.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie są główne choroby układu wzrokowego? <ul style="list-style-type: none"> → Z czego wynikają te choroby? → Jaki jest związek między nowymi technologiami a chorobami wzroku? • Jakie są przyczyny chorób wzroku w krajach globalnego Południa? <ul style="list-style-type: none"> → Jaka jest skala występowania upośledzenia wzroku w skali świata? <p>Zapoznaj się z blogiem zawierającym informacje, relacje lekarzy i wolontariuszy Fundacji Okuliści dla Afryki. Dowiedz się co stanowi przyczynę chorób wzroku, z jakimi trudnościami mierzą się lekarze i pacjenci. Sprawdź w jaki sposób możesz wesprzeć działania fundacji.</p> <p>Polecane źródła: http://okuliscidlaafryki.pl/blog/ http://okuliscidlaafryki.pl/ https://spartanska.pl/wp-content/uploads/raport_choroby_oczu.pdf - s. 35, występowanie upośledzenia wzroku w skali świata.</p>

3	<p>VIII. Biotechnologia. Podstawy inżynierii genetycznej. Uczeń: 5) wyjaśnia, czym jest organizm transgeniczny i GMO; przedstawia sposoby otrzymywania organizmów transgenicznych; 6) przedstawia potencjalne korzyści i zagrożenia wynikające z zastosowania organizmów modyfikowanych genetycznie w rolnictwie, przemyśle, medycynie i badaniach naukowych; podaje przykłady produktów otrzymanych z wykorzystaniem modyfikowanych genetycznie organizmów.</p>	<p>Żywność genetycznie modyfikowana – zagrożenie dla zdrowia czy szansa na wyżywienie ludzkości? Debata klasowa. Zadaniem uczniów jest znalezienie informacji o: → Stanie prawnym GMO w Polsce: czy można je uprawiać, czy można je sprowadzać, czy można sprzedawać, kiedy na opakowaniu powinna być informacja o tym, że produkt zawiera żywność GMO? → Szansach związanych z uprawą i sprzedażą GMO (w tym paszy dla zwierząt). → Zagrożeniach związanych z uprawą i sprzedażą GMO. Na lekcji klasa uczestniczy w dyskusji zgodnie z ww. tematem.</p> <p>Polecane źródła: https://gis.gov.pl/zywnosc-i-woda/gmo/ https://www.prawo.pl/prawo/zywnosc-wolna-od-gmo-prezydent-podpisal-ustawe,444524.html https://ncez.pl/abc-zywienia-/fakty-i-mity/gmo---z-czym-to-sie-je- http://www.europarl.europa.eu/news/pl/headlines/society/20151013STO97392/6-rzeczy-ktore-warto-wiedziec-o-gmo http://www.uwm.edu.pl/kmizj/wp-content/uploads/2012/04/012.pdf https://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/codziennie-jesz-zmutowana-zywnosc,56692.html https://www.newsweek.pl/wiedza/nauka/wielka-sciema-ekologow-walka-z-gmo-to-przejaw-ekoterroryzmu/6469x1y https://www.ekonsument.pl/a138_gmo.html</p>
4	<p>XI. Różnorodność biologiczna, jej zagrożenia i ochrona. Uczeń: 3) wykazuje wpływ działalności człowieka (intensyfikacji rolnictwa, urbanizacji, industrializacji, rozwoju komunikacji i turystyki) na różnorodność biologiczną; 4) wykazuje wpływ działalności człowieka na różnorodność biologiczną.</p>	<p>Pożary Amazonii – czynniki antropogeniczne wpływające na bioróżnorodność.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Które państwa są najbardziej zróżnicowane pod względem bogactwa gatunkowego? <ul style="list-style-type: none"> → Jaki jest stopień bioróżnorodności w państwach globalnego Południa i globalnej Północy? Dlaczego utrzymanie bioróżnorodności jest ważne? https://ziemianarozdrozu.pl/artukul/3417/ranking-panstw-o-najwiekszej-bioroznorodnosc → Co stanowi zagrożenie dla bioróżnorodności w państwach o najwyższym jej wskaźniku? • Co stanowi przyczynę pożarów w Amazonii (2019 r.)? <ul style="list-style-type: none"> → Dlaczego globalna Północ jest odpowiedzialna za niszczenie puszczy amazońskiej? → Jakie mogą być skutki niszczenia puszczy amazońskiej? • Poznaj narzędzie do obserwacji/monitorowania pożarów i zmian związanych z zalesieniem Ziemi. https://www.globalforestwatch.org/ - mapy ukazujące stan pożarów lasów na świecie oraz inne parametry; również jako aplikacja na telefon.

		<p>Polecane źródła:</p> <p>https://amazonwatch.org/</p> <p>https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/szef-amazon-watch-andrew-e-miller-niszczam-amazonie-aby-nas-nakarmic,967258.html</p> <p>https://wiadomosci.onet.pl/swiat/pozary-w-amazonii-unikalne-zwierzeta-gina-z-lasami-w-ktorych-zyly/cy9p298</p> <p>https://kulturaliberalna.pl/2019/09/03/pozary-amazonia-anna-sierpinska-wywiad/</p> <p>http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C32300%2Cwrogowie-drzew-utrzymuja-bioroznorodnosc-lasow-tropikalnych.html</p>
--	--	--

Chemia

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	<p>XXII. Elementy ochrony środowiska. Uczeń:</p> <p>3) proponuje sposoby ochrony środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniem i degradacją zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;</p> <p>4) wskazuje potrzebę rozwoju gałęzi przemysłu chemicznego (leki, źródła energii, materiały); wskazuje problemy i zagrożenia wynikające z niewłaściwego planowania i prowadzenia procesów chemicznych; uzasadnia konieczność projektowania i wdrażania procesów chemicznych umożliwiających ograniczenie lub wyeliminowanie używania albo wytwarzania niebezpiecznych substancji; wyjaśnia zasady tzw. zielonej chemii.</p>	<p>Ślad węglowy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest ślad węglowy? <ul style="list-style-type: none"> → Jak oblicza się ślad węglowy? → Czemu służy ślad węglowy? → Jak zredukować ślad węglowy? • Korzystając z dostępnych aplikacji oblicz swój ślad węglowy. Sprawdź ślad węglowy wybranych przedsiębiorstw w Polsce i/lub za granicą (np. JSW, KGHM, Volvo) z ang. carbon footprint <p>Polecane źródła:</p> <p>http://ziemianarozdrozu.pl/apps/online/pl/kalkulator.html#</p> <p>https://sozosfera.pl/srodowisko-i-gospodarka/czym-jest-slاد-weglowy/</p> <p>http://wyborcza.pl/7,75400,23326461,piel-prostych-sposobow-na-zmniejszenie-twojego-slادu.html</p> <p>http://post-turysta.pl/artukul/policzmy-swoj-slاد</p>
2	<p>IX. Elektrochemia. Ogniwa i elektroliza. Uczeń:</p> <p>10) opisuje budowę, działanie i zastosowanie współczesnych źródeł prądu stałego (np. akumulator, bateria, ogniwo paliwowe)</p>	<p>Metale rzadkie – bogactwo globalnego Południa?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym są metale rzadkie? <ul style="list-style-type: none"> → Które metale uznaje się za rzadkie? → Gdzie występują te metale? → Gdzie się je wydobywa? • Jakie jest ich zastosowanie? <ul style="list-style-type: none"> → W jakich urządzeniach można je znaleźć?

		<ul style="list-style-type: none"> • Co by się stało gdyby metale przestały być wydobywane? • Jaki jest związek między wydobyciem tych metali a umieszczeniem produkcji urządzeń nowych technologii w Chinach? <ul style="list-style-type: none"> → W jaki sposób Chiny mogą prowadzić wojnę handlową z resztą świata? → W jaki sposób może to wpłynąć na konsumenta globalnej Północy? <p>Polecane źródła:</p> <p>https://newtimes.pl/metale-ziem-rzadkich-strategiczne-surowce-w-rekach-chin/</p> <p>https://www.edukacjagiieldowa.pl/2016/09/cenniejsze-niz-zloto-diamenty-metale-ziem-rzadkich/</p> <p>https://www.bankier.pl/wiadomosc/Arsenal-gospodarczy-Chin-Czesc-II-metale-ziem-rzadkich-7700507.html</p> <p>https://forsal.pl/artykuly/1417214,metale-ziem-rzadkich-chiny-usa-wojna-handlowa-zakaz-wybobycia-przez-cudzoziemcow.html</p> <p>http://wyborcza.pl/7,75399,24845371,czy-metale-rzadkie-stana-sie-nowa-bronia-w-wojnie-handlowej.html</p>
3	XXI. Chemia wokół nas. Uczeń: 8) wyjaśnia przyczyny psucia się żywności i proponuje sposoby zapobiegania temu procesowi; przedstawia znaczenie i konsekwencje stosowania dodatków do żywności, w tym konserwantów.	Termin spożycia. <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest termin spożycia? • Od czego zależy ustalenie terminu spożycia określonych produktów? • Co się stanie jeśli zjemy produkt po wyznaczonej dacie? • Dlaczego ludzie wyrzucają jedzenie po upływie wskazanej daty „najlepiej spożyć do”? • Jakie rozwiązania proponuje się aby ograniczyć wyrzucanie jedzenia? • Które konserwaty są zdrowe, a których lepiej unikać? <p>Zapoznaj się z propozycją niemieckiego ministra żywności i rolnictwa, Christiana Schmidta, który zapowiedział, że będzie dążył do zniesienia obowiązku podawania terminu przydatności do spożycia. Czy takie rozwiązanie uważasz za warte wprowadzenia w Polsce?</p> <p>Polecane źródła:</p> <p>http://www.miasto2077.pl/dunczyzy-zakochali-sie-w-sklepach-z-przeterminowana-zywnoscia/</p> <p>https://www.dw.com/pl/data-kt%C3%B3ra-wprowadza-w-b%C5%82%C4%85d/a-15469832</p> <p>http://www.tokfm.pl/Tokfm/7,103454,23217328,dlaczego-marnujemy-tyle-zywnosci-czterooosobowa-polska-rodzina.html</p> <p>https://rme.cbr.net.pl/index.php/archiwum-rme/754-styczen-luty-nr-83/wiadomosci-rolnicze/1125-foodsharing</p>
4	XXI. Chemia wokół nas. Uczeń: 10) podaje przykłady opakowań (celulozowych, szklanych, metalowych, z tworzyw	Opakowania. <ul style="list-style-type: none"> • Dlaczego kwestia ekologicznego zarządzania opakowaniami jest kluczowa dla środowiska? • Z czego wykonuje się opakowania? <ul style="list-style-type: none"> → Podaj przykłady produktów, które są umieszczane w poszczególnych rodzajach opakowań.

sztucznych) stosowanych w życiu codziennym; opisuje ich wady i zalety

→ Jakie są zalety i wady tych opakowań?

- Jak rozwiązać problem opakowań – jak je ograniczyć lub wyeliminować? Przedstaw swoje propozycje.

Zapoznaj się z poniższymi artykułami i uwzględnij przy wypracowywaniu odpowiedzi na powyższe pytania.

<http://biqdata.wyborcza.pl/biqdata/7,159116,23598280,plastik.html>

<http://www.nauklove.pl/torba-plastikowa-czy-torba-papierowa-ktora-jest-mniej-szkodliwa-dla-srodowiska/>

<https://www.rp.pl/Rozmaitosci/308289869-Lecisz-do-Kenii-Plastikowe-torby-zostaw-w-kraju.html>

<https://www.rp.pl/Biznes/180519714-Plastikowe-torby-sa-bardziej-ekologiczne-od-bawelnianych.html>

<http://www.naukatolubie.pl/papier-czy-plastik/>

<http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C76859%2Cbiodegradowalne-torby-rozkladaja-sie-zbyt-wolno.html>

<http://przystaneknauka.us.edu.pl/artukul/plastikowa-torba-na-dnie-rowu-marianskiego>

Geografia

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	<p>II. Ziemia we Wszechświecie: Ziemia jako planeta, następstwa ruchów Ziemi, ciała niebieskie, Układ Słoneczny, budowa Wszechświata. Uczeń:</p> <p>5) kształtuje wyobrażenie o ogromie i złożoności Wszechświata obserwując ciała niebieskie na zdjęciach i mapach kosmosu, prowadzi obserwacje gwiazdozbiorów nieba północnego, dostrzega piękno i harmonię Wszechświata oraz Ziemi widzianej z kosmosu.</p>	<p>Ziemia widziana z kosmosu – wspólne dobro nas wszystkich.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obejrzyj zdjęcia Ziemi widzianej z kosmosu. Posłuż się w tym celu materiałami dostępnymi na stronach: <ul style="list-style-type: none"> ▪ https://www.google.pl/intl/pl/sky/ ▪ https://www.youtube.com/watch?v=EEIk7gwjgIM – transmisja na żywo z Międzynarodowej Stacji Kosmicznej. → Jakie emocje wywołuje w Tobie Ziemia widziana z kosmosu? → W jakim stopniu widać różnice między globalną Północą a globalnym Południem? Czego dotyczą te różnice? → Jakie znaczenie mają granice państw podczas obserwowania Ziemi z kosmosu? → Jakie zjawiska można zaobserwować z satelitów umieszczonych w przestrzeni kosmicznej? <p>Warto zwrócić uwagę na dostępne na stronie zdjęcia prezentujące zmiany klimatu lub aktualnie istotne zjawiska (huragany, powodzie itp.), np. https://www.nasa.gov/feature/goddard/2019/landsat-illustrates-five-decades-of-change-to-greenland-glaciers - zmiany na Grenlandii</p>
2	<p>IV. Hydrosfera: zasoby wód na Ziemi, morza, prądy morskie, sieć rzeczna, lodowce. Uczeń:</p> <p>1) wyjaśnia zróżnicowanie rodzajów i wielkości zasobów wód na Ziemi oraz we własnym regionie.</p>	<p>Woda – cenny zasób.</p> <ul style="list-style-type: none"> • W których regionach świata brakuje dostępu do wody/wody zdatnej do picia? <ul style="list-style-type: none"> → Z czego wynika brak dostępu do wody? → Jakie skutki niesie brak dostępu do wody? → Jakie są główne wyzwania związane z dostępem do wody w Polsce/w Twojej okolicy? • Na podstawie dokumentu <i>Polityka ekologiczna państwa 2030</i> (Ministerstwo Środowiska) ustal, jakie są główne wyzwania stojące przed naszym krajem w zakresie hydrosfery. Zwróć uwagę na przewidywaną przyszłość województwa łódzkiego (s. 34-40). <ul style="list-style-type: none"> → Z jakimi wyzwaniami charakterystycznymi obecnie dla państw globalnego Południa możemy mieć wkrótce do czynienia w Polsce? <p>Polecane źródła: https://link.do/YR3RQ</p>
3	<p>V. Litosfera: związek budowy wnętrza Ziemi z tektoniką płyt litosfery, procesy wewnętrzne i</p>	<p>Warunki wydobywania skał.</p> <ul style="list-style-type: none"> • W jakim celu wydobywa się minerały zawarte w skałach?

	<p>zewnątrzne kształtujące powierzchnię Ziemi i ich skutki, skały. Uczeń: 4) rozpoznaje wybrane rodzaje skał oraz przedstawia ich gospodarcze zastosowanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Do czego wykorzystywane są te minerały? Sprawdź: kolumbit, tantal (zawarte w rudzie koltanu); kasyteryt (zawierający cynę); mika; grafit. Skorzystaj z poniższych źródeł: http://surowce.igo.org.pl/mapa/ https://ekonsument.pl/a66700_krwawe_minerały.html • W jaki sposób korzystasz z tych materiałów na co dzień? • Jakie są warunki wydobycia/przetwarzania tych surowców? Jakie są tego skutki? • Co możemy zrobić, aby zmniejszyć skalę wydobycia tych surowców/poprawić warunki pracy przy wydobyciu i przetwarzaniu tych surowców?
4	<p>VII. Podział polityczny i zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego świata: mapa podziału politycznego, system kolonialny i jego rozpad, procesy integracyjne i dezintegracyjne na świecie, konflikty zbrojne i terroryzm, podstawowe wskaźniki rozwoju. Uczeń: 7) analizuje zróżnicowanie przestrzenne państw świata według wskaźników rozwoju – PKB na jednego mieszkańca, Wskaźnika Rozwoju Społecznego (HDI), Wskaźnika Ubóstwa Społecznego (HPI).</p>	<p>Rozwój państwa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym dla Ciebie jest rozwój państwa? • W jakim stopniu rozwój oznacza przyrost ilościowy, a w jakim jakościowy? • Jakie znasz wskaźniki rozwojowe? • Co określają wskaźniki PKB, HDI, HPI? <ul style="list-style-type: none"> → Jaka jest różnica między nimi, na co kładą nacisk? → W jakim stopniu PKB, HDI, HPI mówią o jakości życia mieszkańców danego państwa? → Na co zwraca uwagę Światowy Wskaźnik Szczęścia (Happy Planet Index)? http://happyplanetindex.org/ • W których państwach wskaźnik szczęścia jest wysoki, w których niskich? Jak wyniki tego badania mają się do wskaźnika PKB? https://businessinsider.com.pl/lifestyle/podroze/najszczęśliwsze-kraje-na-swiecie-w-2018-roku/ygqvhr
5	<p>VIII. Przemiany struktur demograficznych i społecznych oraz procesy osadnicze: rozmieszczenie i liczba ludności, przemiany demograficzne, migracje, zróżnicowanie narodowościowe, etniczne i</p>	<p>Uchodźca i migrant.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kim jest uchodźca, a kim migrant? <ul style="list-style-type: none"> → Co jest przyczyną uchodźstwa, a co migracji ekonomicznej? → Z jakimi wyzwaniem mierzą się uchodźcy i migranci ekonomiczni? → Jakie wyzwania stoją przed państwami przyjmującymi uchodźców i migrantów ekonomicznych? • Zadanie: Znajdź przykłady znanych uchodźców. Przygotuj krótką prezentację wskazującą dlaczego zmuszeni byli do wyjechania ze swojej ojczyzny, jakim trudnościom musieli stawić czoła i co osiągnęli.

	<p>religijne, kręgi kulturowe, sieć osadnicza, procesy urbanizacji, rozwój obszarów wiejskich.</p> <p>Uczeń:</p> <p>8) odróżnia uchodźstwo od migracji ekonomicznej oraz opisuje problemy uchodźców, w tym dzieci, na wybranych przykładach z Europy i innych regionów świata.</p>	<p>Polecane źródła:</p> <p>https://www.miestokobiet.pl/slawni-uchodzcy/</p> <p>https://comparic.pl/znani-uchodzcy-od-autora-pana-tadeusza-programisty-googlea/</p> <p>http://uchodzcy.info/infos/polacy-tez-byli-uchodzcam/</p>
6	<p>VIII. Przemiany struktur demograficznych i społecznych oraz procesy osadnicze: rozmieszczenie i liczba ludności, przemiany demograficzne, migracje, zróżnicowanie narodowościowe, etniczne i religijne, kręgi kulturowe, sieć osadnicza, procesy urbanizacji, rozwój obszarów wiejskich.</p> <p>Uczeń:</p> <p>9) charakteryzuje strukturę narodowościową ludności świata i Polski oraz zróżnicowanie etniczne w wybranych regionach świata.</p>	<p>Struktura narodowościowa w Polsce.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprawdź jakie jest zróżnicowanie narodowościowe w Polsce. <ul style="list-style-type: none"> → Jak Twoim zdaniem homogeniczność społeczeństwa polskiego może wpływać na jego postawy (np. otwartość na innych)? • Dowiedz się, jak wygląda struktura narodowościowa w innych państwach Europy i świata. <ul style="list-style-type: none"> → Które państwa mają zbliżoną strukturę do Polski, a które zdecydowanie się różnią? <p>Polecane źródła:</p> <p>https://dzienniklodzki.pl/polska-byla-najbardziej-homogeniczna-w-swiecie-rozmowa-dziennika-lodzkiego/ar/10670198</p> <p>https://plus.dziennikbaltycki.pl/dr-hubert-bilewicz-polska-jest-krajem-homogenicznym-z-negatywnym-stosunkiem-do-obcych-rozmowa/ar/12056212</p>
7	<p>VII. Podział polityczny i zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego świata: mapa podziału politycznego, system kolonialny i jego rozpad, procesy integracyjne i dezintegracyjne</p>	<p>Zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego – PKB w Polsce i na świecie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaki jest poziom PKB Polski? <ul style="list-style-type: none"> → Jak oceniasz pozycję Polski w rankingu PKB? → Na bazie rankingu, zdecyduj czy Polska powinna być traktowana jako państwo przyjmujące pomoc rozwojową czy jako darczyńca? → Jaka jest globalna odpowiedzialność Polski za skutki szybkiego rozwoju konsumpcji? • Czym jest ranking Forbes Global 2000?

	<p>na świecie, konflikty zbrojne i terroryzm, podstawowe wskaźniki rozwoju. Uczeń: 8) porównuje strukturę PKB państw znajdujących się na różnym poziomie rozwoju gospodarczego oraz ocenia strukturę PKB Polski na tle innych krajów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> → W których regionach świata jest najwięcej najpotężniejszych firm? → Jaki jest majątek tych firm? <p>https://www.forbes.pl/rankingi/firmy-z-rynkow-wschodzacych-w-rankingu-global-2000/n50cd97#slide-1 https://tvn24bis.pl/ze-swiata,75/najpoteczniejsze-firmy-swiata-na-czele-chinczy,844138.html</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprawdź, które firmy są bogatsze od państw (wymień te kraje). <ul style="list-style-type: none"> → Jakie może to nieść zagrożenie dla rozwoju tych państw? → Jak konsumenci mogą wpływać na działania tych firm? <p>Polecane źródła: https://www.rp.pl/Plus-Minus/303029949-Koncerny-silne-jak-panstwa-Kto-rzadzi-swiatem.html http://next.gazeta.pl/next/56,150859,19832415,korporacje-rosna-w-sile-oto-5-najwiekszych-na-swiecie-bogatszych.html https://forsal.pl/gospodarka/aktualnosci/galerie/1197973,duze-zdjecie,2,sila-jest-po-stronie-panstw-ale-rosnie-rola-korporacji.html</p>
8	<p>IX. Uwarunkowania rozwoju gospodarki światowej: rola poszczególnych sektorów gospodarki w rozwoju cywilizacyjnym, procesy globalizacji, współpraca międzynarodowa, gospodarka oparta na wiedzy, społeczeństwo informacyjne. Uczeń: 2) charakteryzuje przejawy procesów globalizacji w aspekcie gospodarczym, społecznym i politycznym, dyskutuje na temat skutków tego procesu dla Polski i podaje ich przykłady na podstawie własnych obserwacji.</p>	<p>Globalizacja a dostęp do produktów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co zyskujemy dzięki globalizacji? • Jakie zagrożenia wynikają z globalizacji? <ul style="list-style-type: none"> • W 2019 roku w Polsce i w części państw europejskich zabrakło lekarstw. Znajdź informacje na ten temat. Ustal, co było przyczyną tej sytuacji. W jaki sposób związane to było z globalizacją. <ul style="list-style-type: none"> → Co zyskujemy dzięki produkcji lekarstw w innych państwach (np. Chiny)? → Jakie są ryzyka związane z przenoszeniem tam produkcji? <p>Polecane źródła: https://serwisy.gazetaprawna.pl/zdrowie/artykuly/1420690,dlaczego-tak-bardzo-rynek-lekow-uzalezniiony-jest-od-pekinu.html https://forsal.pl/artykuly/1417785,leki-zdrozeja-przez-chiny-zamkniete-fabryki-brak-substancji-czynnych.html https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/fabryki-w-chinach-zamykane-problem-z-lekami-w-polsce/fxwkg2</p>

9	<p>X. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo: czynniki rozwoju rolnictwa, struktura użytków rolnych, obszary upraw i chów zwierząt, zrównoważona gospodarka leśna, rybactwo (morskie i śródlądowe, akwakultura). Uczeń: 3) wyjaśnia zasięg geograficzny głównych upraw i chowu zwierząt na świecie.</p>	<p>Mięso – symbol dobrobytu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak często jesz produkty mięsne? <ul style="list-style-type: none"> → Oszacuj, ile kilogramów mięsa zjadasz w skali roku. → Sprawdź, ile kilogramów mięsa zjada przeciętny Polak. • Dowiedz się, w których państwach jest największa konsumpcja mięsa. <ul style="list-style-type: none"> → W których państwach następuje największy wzrost spożycia mięsa? • Dowiedz się, jakie są skutki hodowli mięsa na skalę przemysłową (np. ile litrów wody potrzeba do wyprodukowania kilograma mięsa, skąd bierze się pasza dla zwierząt). <p>Polecane źródła:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spożycie mięsa jako symbol dobrobytu http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C32721%2Craport-wiekszy-dobrobyt-i-wieksza-konsumpcja-miesa-na-swiecie.html • Wzrost produkcji mięsa wieprzowego w Polsce i na świecie (tendencje):http://ksow.pl/rynki-rolne/news/entry/7924-wzrost-produkcji-miesa-wieprzowego-na-swiecie.html • Mapy pokazujące tendencje w skali produkcji mięsa. https://ourworldindata.org/meat-and-seafood-production-consumption
10	<p>XIII. Człowiek a środowisko geograficzne – konflikty interesów: wpływ działalności człowieka na atmosferę na przykładzie smogu, inwestycji hydrologicznych na środowisko geograficzne, rolnictwa, górnictwa i turystyki na środowisko geograficzne, transportu na warunki życia i degradację środowiska przyrodniczego, zagospodarowania miast i wsi na krajobraz kulturowy, konflikt interesów człowiek –</p>	<p>Smog – wyzwanie globalne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest smog? <ul style="list-style-type: none"> → Jakie są przyczyny smogu? → Jakie są skutki smogu? • Sprawdź, które części świata są szczególnie narażone na smog. <ul style="list-style-type: none"> → Jak myślisz, z czego to wynika? • Jak można walczyć z tym zjawiskiem? • Kto jest za nie odpowiedzialny? <p>Polecane źródła:</p> <p>Mapa zanieczyszczenia powietrza na świecie: https://aqicn.org/map/world/pl/</p> <p>Artykuł o zanieczyszczeniu powietrza w Europie: https://smoglab.pl/raport-eea-2018-polska-najbardziej-zatrutym-benzoapirenem-krajem-w-europie/</p> <p>Sprawdź poziom czystości powietrza w swojej okolicy – znajdź czujnik.</p>

	<p>środowisko, procesy rewitalizacji i działania proekologiczne. Uczeń:</p> <p>1) wykazuje na przykładzie wybranych miejscowości wpływ działalności człowieka na powstawanie smogu typu londyńskiego i fotochemicznego oraz na podstawie dostępnych źródeł podaje przyczyny i proponuje sposoby zapobiegania powstawaniu tego zjawiska.</p>	<p>Np. www.airly.pl</p>
11	<p>XII. Usługi: zróżnicowanie sektora usług, rola usług komunikacyjnych, edukacyjnych, finansowych i turystycznych oraz wymiany towarowej w rozwoju społecznogospodarczym, rodzaje transportu, atrakcyjność regionów turystycznych świata. Uczeń:</p> <p>4) przedstawia zalety i wady różnych rodzajów transportu oraz charakteryzuje uwarunkowania ich rozwoju w wybranych państwach świata, w tym w Polsce.</p>	<p>Flygskam czy tagskryt?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak oceniasz wpływ transportu lotniczego na środowisko? • Jaki środek transportu powinien być rozwijany w Twojej okolicy, a jaki w Europie, aby transport był jak najbardziej zrównoważony? • Znajdź wyjaśnienie pojęć: <ul style="list-style-type: none"> ○ Flygskam (wstyd przed lataniem) ○ Tagskryt (przechwalanie się podróżą koleją) • Ustal z jakiego języka pochodzą. • Czy zgadzasz się, że warto rozwijać transport kolejowy? • Czy uważasz, że latanie jest powodem do wstydu? • W jaki sposób obywatele wpływają na zmiany polityki transportowej państwa? <p>Odpowiedzi na pytania znajdziesz w artykule:</p> <p>https://www.rynek-lotniczy.pl/wiadomosci/szwedzki-wstyd-przed-lataniem-napedza-renesans-podrozy-koleja-5791.html</p> <p>http://www.fpiec.pl/futopia/wstyd-przed-lataniem-etyczne-podroze-staja-sie-coraz-powszechniejsze-czy-kalkuluja-sie-rowniez-ekonomicznie</p>

Fizyka

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	III. Grawitacja i elementy astronomii. Uczeń: 2) wskazuje siłę grawitacji jako siłę dośrodkową w ruchu po orbicie kołowej; oblicza wartość prędkości na orbicie kołowej o dowolnym promieniu; omawia ruch satelitów wokół Ziemi.	<p>Satelity dla bocianów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na jakiej zasadzie działają sztuczne satelity? • Jakie korzyści mamy dzięki satelitom? Jakie funkcje pełnią? • W jaki sposób dzięki satelitom można badać zachowania zwierząt? • Które zwierzę łączy nas z Afryką? • Wejdź na stronę http://ptaki-silesiana.pl/4/18/monitoring-lotow.html <p>→ Dokonaj analizy monitoringu lotów ptaków. → Co Cię zaskoczyło, czego się dowiedziałeś/dowiedziałas? → W jakich innych obszarach GPS może wesprzeć naukę?</p> <p>Polecane źródła: https://nczas.com/2019/02/18/te-mapy-kompletnie-was-zaskocza-polskie-bociany-nie-zawsze-zimuja-w-afryce-sprawdz-gdzie-sie-obecnie-znajduja/</p>
2	VII. Prąd elektryczny. Uczeń: 1) posługuje się pojęciami natężenia prądu elektrycznego, napięcia elektrycznego oraz mocy wraz z ich jednostkami; 7) opisuje zasadę dodawania napięć w układzie ogniw połączonych szeregowo i jej związek z zasadą zachowania energii.	<p>Energia słoneczna – przyszłość państw globalnego Południa?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na jakiej zasadzie działają elektrownie słoneczne? • Jakie są możliwości a jakie zagrożenia związane z rozbudową tego rodzaju elektrowni? • Gdzie powstają największe elektrownie tego typu (np. Maroko, Azja inwestująca w OZE)? • Jakie są przyczyny budowy takich elektrowni? <p>Polecane źródła: https://www.rynekinfrastruktury.pl/wiadomosci/maroko-uruchamia-najwieksza-elektrownie-sloneczna-na-swiecie-52700.html https://antyweb.pl/masa-luster-na-pustyni-powstaje-najwieksza-na-swiecie-farma-solarna/ http://wyborcza.pl/1,75400,17463955,Przeszlo_setka_ptakow_wyparowala_podczas_testow_elektrowni.html https://portaltechnologiczny.pl/2019/03/14/najwieksza-elektrownia-sloneczna-powstala-w-maroku-wystarczy-by-zasilic-warszawe/ https://globalsolaratlas.info/?c=33.28462,29.535816,2&s=66.93006,-28.882377&e=1</p>
3	II. Mechanika. Uczeń: 2) posługuje się do opisu ruchów wielkościami	<p>Fizyka na rzecz dostępu do wody.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaka jest zasada działania pompy wodnej? • Jak w prosty sposób skonstruować pompę?

	<p>wektorowymi: przemieszczenie, prędkość i przyspieszenie wraz z ich jednostkami; 3) opisuje ruchy prostoliniowe jednostajne i jednostajnie zmienne, posługując się zależnościami położenia, wartości prędkości oraz drogi od czasu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jak budowa pomp może zaspokoić podstawowe potrzeby ludzi cierpiących z powodu braku dostępu do wody? • Jak za pomocą śruby Archimedesesa zbudować karuzelę pompującą wodę? <p>Dowiedz się więcej:</p> <p>http://www.playpumps.co.za/ https://www.youtube.com/watch?v=S5mPKOCpLow https://www.youtube.com/watch?v=qjgcHOWcWGE https://pomocafryce.org/projekt-xxx/ https://www.pah.org.pl/app/uploads/2018/02/2018_01_Studnia_dla_Po%C5%82udnia_Poziom_Pierwszy_PDF.pdf</p>
4	<p>XI. Fizyka jądrowa. Uczeń: 10) opisuje zasadę działania elektrowni jądrowej oraz wymienia korzyści i niebezpieczeństwa płynące z energetyki jądrowej.</p>	<p>Elektrownie atomowe a bezpieczeństwo globalne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym są elektrownie atomowe? <ul style="list-style-type: none"> ○ Jaka jest zasada ich działania? ○ Jak powinny być zlokalizowane elektrownie? Z jakimi skutkami może się to wiązać? • Gdzie znajdują się elektrownie atomowe? <ul style="list-style-type: none"> ○ W których państwach jest ich najwięcej? • Z jakimi zagrożeniami wiąże się funkcjonowanie elektrowni atomowej? • Czym jest zagrożenie energetyczne państwa? <ul style="list-style-type: none"> ○ Jakie jest zapotrzebowanie na energię w Polsce? ○ Jaki jest przewidywany koszt zbudowania elektrowni atomowej w Polsce? • W jakim stopniu elektrownie atomowe gwarantują bezpieczeństwo energetyczne? <ul style="list-style-type: none"> ○ Na jak długo wystarczy zasobów uranu? ○ Gdzie znajdują się zasoby uranu? • Jakie mogą być alternatywy dla energii atomowej? • Znając odpowiedzi na powyższe pytania przygotuj się do debaty: Czy budować elektrownię atomową w Polsce? <p>Polecane źródła:</p> <p>https://www.carbonbrief.org/mapped-the-worlds-nuclear-power-plants https://www.wano.info/members/wano-world-map https://globalna.ceo.org.pl/wiedza-o-spolesctwie-fizyka-chemia/artykuly/z-atomem-czy-bez-atomu https://tvn24bis.pl/surowce,78/bezpieczenstwo-i-koszty-energetyki-jadrowej,639006.html http://biqdata.wyborcza.pl/biqdata/7,159116,24941234,czy-europie-oplaca-sie-inwestowac-w-atom.html https://www.energetyka24.com/atom-dla-polski-koniecznosc-czy-strategiczny-blad-relacja</p>

Informatyka

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	<p>II. Programowanie i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych. Zakres podstawowy. Uczeń 3) przygotowuje opracowania rozwiązań problemów, posługując się wybranymi aplikacjami: c) gromadzi dane pochodzące z różnych źródeł w tabeli arkusza kalkulacyjnego, korzysta z różnorodnych funkcji arkusza w zależności od rodzaju danych, filtruje dane według kilku kryteriów, dobiera odpowiednie wykresy do zaprezentowania danych, analizuje dane, korzystając z dodatkowych narzędzi, w tym z tabel i wykresów przestawnych.</p>	<p>Analiza danych ilościowych – dostęp do TIK na świecie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wejdź na strony baz danych CIA lub The World Bank (Banku Światowego). Znajdź informacje na wybrany przez siebie temat z zakresu dostępu do nowoczesnych technologii, np.: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bank Światowy - wymiar populacji korzystającego z Internetu w poszczególnych państwach Individuals using the Internet (% of population) https://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.ZS ○ CIA – użytkownicy Internetu https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/204rank.html ○ CIA – użytkownicy telefonów komórkowych https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/197rank.html ○ Bank Światowy – użytkownicy telefonów komórkowych (na 100 ludzi) Mobile cellular subscriptions (per 100 people) https://data.worldbank.org/indicator/IT.CEL.SETS.P2 • Dane pobierz do arkusza kalkulacyjnego. Przyjrzyj się tym danym – które państwa mają najwyższy, a które najniższy wskaźnik? Jak na ich tle wypada Polska? Które państwa mają podobny wynik do Polski?
2	<p>II. Programowanie i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych. Zakres podstawowy. Uczeń: 3) przygotowuje opracowania rozwiązań problemów, posługując się wybranymi aplikacjami: e) tworzy rozbudowane prezentacje, w tym z wykorzystaniem technik</p>	<p>Telefonia komórkowa w wybranych państwach Afryki.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak myślisz, jaki jest dostęp do telefonów komórkowych w Kenii, Namibii, Rwandzie? <ul style="list-style-type: none"> → Dlaczego mieszkańcy tych państw chętnie korzystają z telefonii komórkowej i mobilnego Internetu? → Z jakich usług mobilnych korzystają? → Dlaczego Afryka jest interesującym rynkiem dla inwestorów? • Przygotuj prezentację, w której przedstawisz informacje o dostępie do telefonii komórkowej, usługach mobilnych w wybranych państwach Afryki. Zwróć uwagę na wskazanie dokładnych danych, odwołanie się do źródeł z których korzystasz oraz wskazanie przyczyn tego stanu. <p>Polecane źródła: https://www.wnp.pl/rynki-zagraniczne/ze-smartfonem-w-afryce-e-commerce-kwitnie-w-kenii-nigerii-senegal,310563_1_0_0.html</p>

	multimedialnych, ustala parametry pokazu.	https://forsal.pl/artykuly/904914,ten-kraj-jest-swiatowym-liderem-platnosci-telefonami-komorkowymi-lezy-w-afryce.html http://www.benchmark.pl/aktualnosci/ile-osob-ma-dostep-do-internetu-na-swiecie-juz-ponad-4-miliardy.html https://natemat.pl/blogi/marekzmyslowski/105651,rynek-abonentow-telefonii-komorkowej-w-nigerii-rpa-i-innych-krajach-afryki-do-2019-osiagnie-930-mln
3	<p>IV. Rozwijanie kompetencji społecznych. Zakres podstawowy. Uczeń:</p> <p>2) podaje przykłady wpływu informatyki i technologii komputerowej na najważniejsze sfery życia osobistego i zawodowego; korzysta z wybranych e-usług; przedstawia wpływ technologii na dobrobyt społeczeństw i komunikację społeczną.</p>	<p>Aplikacje na rzecz ekologii i zrównoważonego rozwoju.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyszukaj lub dowiedz się od kolegów i koleżanek jakie aplikacje służące ekologii i zrównoważonemu rozwojowi znają. <ul style="list-style-type: none"> → Zapoznaj się z ich funkcjami. → Wybierz jedną, którą uznasz za wartą zainstalowania. → Za pomocą Internetu (np. e-mail, komunikatory, portale społecznościowe) powiadom co najmniej 2 osoby o tej aplikacji, powiedz dlaczego jest wartościowa i zachęć do skorzystania z niej. <p>Przykładowe aplikacje:</p> <p>http://www.foodsi.pl/ https://www.goodguide.com/#/ http://www.greenlove.pl/ https://ethymaps.com/#/ https://www.pola-app.pl/ https://olioex.com/ https://airly.eu/map/pl/</p>

Edukacja dla bezpieczeństwa

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	<p>I. Bezpieczeństwo państwa. 1. Znajomość struktury obronności państwa. Uczeń:</p> <p>6) zna i określa zakres działania wybranych stowarzyszeń i organizacji, takich jak np. Liga Obrony Kraju, Polski Czerwony Krzyż, Związek Strzelecki „Strzelec”.</p>	<p>Polski Czerwony Krzyż.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Półksiężycy? <ul style="list-style-type: none"> → Co jest celem działania tych organizacji? → Z czego wynika rozróżnienie na <i>krzyż i półksiężyc</i>? → W jakich obszarach działa Polski Czerwony Krzyż? • Sprawdź jakie działania prowadzi najbliższy Twojemu miejscu zamieszkania oddział PCK. • Dowiedz się jak możesz założyć szkolne koło PCK lub wesprzeć działania tej organizacji. <p>Polecane źródła:</p> <p>https://www.rcrcmagazine.org/</p> <p>http://pck-warszawa.pl/</p> <p>https://pck.pl/</p> <p>http://pck-warszawa.pl/szkolne-koło-pck/</p>
2	<p>I. Bezpieczeństwo państwa. 1. Znajomość struktury obronności państwa. Uczeń:</p> <p>9) zna i rozumie rolę świadczeń obywateli na rzecz obronności oraz zadań i kompetencji władz państwowych i samorządowych w tym zakresie.</p>	<p>Służba wojskowa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Debata: Czy służba wojskowa powinna być obowiązkowa? <ul style="list-style-type: none"> → Czym jest służba wojskowa? → Kto może odbyć służbę wojskową? <ul style="list-style-type: none"> ○ W których państwach służba jest obowiązkowa? ○ Jaka jest pozycja kobiet w odbywaniu służby wojskowej? (np. Norwegia, Szwecja) → Jakie są argumenty za obowiązkową służbą i przeciw niej? → Jak obowiązkowa służba wojskowa wpływa na obronność państwa? → Czy służba wojskowa jest przymusem? <p>Polecane źródła:</p> <p>https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/333.html - w j. angielskim spis państw</p> <p>https://wiadomosci.wp.pl/kobiety-w-swiatowych-armiach-jaka-jest-sytuacja-zolnierek-w-poszczegolnych-krajach-6036579193484417a</p> <p>https://www.pulshr.pl/kadry-w-administracji/armia-nie-tylko-dla-ochotnikow-pobor-moze-wrocic,60437.html</p> <p>https://www.gosc.pl/doc/1596056.Kobiety-obowiazkowo-do-wojska</p> <p>https://www.gazetaprawna.pl/artykuly/1029940,koty-juz-nie-miaucza-obowiazkowa-sluzba-wojskowa-polska.html</p>

		https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Conscientious_objection_POL.pdf – orzecznictwo ETPCz w sprawach związanych z odmową odbywania służby wojskowej.
4	<p>II. Przygotowanie do działań ratowniczych w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (wypadków masowych i katastrof). 1. Ochrona ludności i obrona cywilna. Uczeń:</p> <p>7) rozpoznaje zagrożenia i ich źródła; zna zasady postępowania podczas pożaru, w przypadku wypadków komunikacyjnych, w czasie zagrożenia powodzią, w przypadku katastrofy budowlanej, wycieku gazu z instalacji w budynku mieszkalnym, odnalezienia niewypału lub niewybuchu, zagrożenia lawiną, intensywnej śnieżycy; 8) przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi, pożaru lub innych klęsk żywiołowych.</p>	<p>Katastrofy naturalne – częstotliwość występowania w zależności od kontynentu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakiego rodzaju katastrofy naturalne występują na Ziemi? • Gdzie występuje te katastrofy? Które kontynenty są nimi szczególnie zagrożone? • Z jakimi katastrofami mamy do czynienia w globalnej Północy, a z jakimi w globalnym Południu? • Jakie skutki niosą te katastrofy dla ludzi, środowiska, gospodarki? • Znajdź informacje o wybranej katastrofie naturalnej, która miała miejsce w ostatnim roku – dowiedz się: gdzie miała miejsce, kiedy, jakie był jej przyczyny i skutki. Zaprezentuj zdobyte informacje na forum klasy. <p>Polecane źródła:</p> <p>https://tvnmeteo.tvn24.pl/informacje-pogoda/ciekawostki,49/przybywa-katastrof-naturalnych-na-swiecie-beda-bardziej-odczuwalne-i-intensywne,224392,1,0.html</p> <p>https://tvnmeteo.tvn24.pl/informacje-pogoda/ciekawostki,49/atlas-ryzyka-szesc-klesk-zywiolowych-ktore-zagrazaja-miliardom,233089,1,0.html</p> <p>https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/atlas-human-planet-2017-global-exposure-natural-hazards</p> <p>http://ksow.pl/wpr-po-2013-roku/uwagi-i-opinie/katastrofy-naturalne-na-swiecie-w-2012-roku.html</p> <p>https://piu.org.pl/blogpiu/skutki-katastrof-naturalnych-dotykaja-nas-wszystkich/</p> <p>https://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/RS_rocznik_stat_miedzynarodowy_2012.pdf</p>
5	<p>I. Bezpieczeństwo państwa. 1. Znajomość struktury obronności państwa. Uczeń: 14) w zakresie zagrożenia terrorystycznego wyjaśnia pojęcie terroryzmu; wymienia przykłady skutków użycia środków biologicznych,</p>	<p>Ataki terrorystyczne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest terroryzm? <ul style="list-style-type: none"> → Jakie są przyczyny terroryzmu? • Jakie organizacje terrorystyczne potrafisz wymienić? <ul style="list-style-type: none"> → Które z nich działają/działały w państwach globalnego Południa, a które globalnej Północy (np. IRA, ETA)? • Jak jest natężenie aktów terroryzmu w zależności od położenia geograficznego?

	chemicznych i wybuchowych oraz omawia zasady zachowania się w przypadku zdarzeń terrorystycznych (np. w razie wtargnięcia uzbrojonej osoby do szkoły, centrum handlowego).	<p>Polecane źródła:</p> <p>https://tvn24bis.pl/ze-swiata,75/mapa-globalnego-terroryzmu-tych-krajow-unikaj,661397.htmlhttp://visionofhumanity.org/app/uploads/2018/12/Global-Terrorism-Index-2018-1.pdf</p> <p>http://visionofhumanity.org/app/uploads/2018/12/Global-Terrorism-Index-2018-1.pdf</p> <p>http://rcb.gov.pl/wspolczesne-oblicze-terroryzmu-w-unii-europejskiej/</p>
6	II. Przygotowanie do działań ratowniczych w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (wypadków masowych i katastrof). 1. Ochrona ludności i obrona cywilna. Uczeń: 3) wyjaśnia rolę i zasady funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej oraz Państwowego Ratownictwa Medycznego; 4) wymienia i charakteryzuje ochotnicze służby i podmioty ratownicze, takie jak: Ochotnicza Straż Pożarna, Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe.	<p>Polska straż pożarna na świecie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie są zadania Państwowej Straży Pożarnej/ Ochotniczej Straży Pożarnej? <ul style="list-style-type: none"> → Jakie działania PSP lub OSP kojarzysz ze swojej okolicy? • Dowiedz się w jaki sposób możesz zaangażować się w działanie OSP w swojej okolicy. • Znajdź informacje o działaniach PSP poza granicami kraju. Ustal, gdzie, kiedy i w jaki sposób niósła wsparcie w innych państwach. <p>https://www.ppoz.pl/index.php/ciekawostki/25-lat-psp/1590-na-ratunek-poza-granicami-kraju</p>
7	II. Przygotowanie do działań ratowniczych w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (wypadków masowych i	<p>Zabytki na świecie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czym jest lista światowego dziedzictwa UNESCO? <ul style="list-style-type: none"> → Dlaczego warto chronić zabytki? → Gdzie znajduje się najwięcej zabytków z listy światowego dziedzictwa UNESCO?

	<p>katastrof). 1. Ochrona ludności i obrona cywilna. Uczeń: 6) identyfikuje obiekty opatrzone międzynarodowymi znakami ochrony zabytków.</p>	<p>Wybierz dowolny zabytek z listy UNESCO znajdujący się w państwach globalnego Południa. Ustal, dlaczego został wpisany na tę listę, dlaczego jako społeczność międzynarodowa powinniśmy go chronić. Zastanów się jaki zabytek powinien zostać wpisany na listę dziedzictwa UNESCO.</p> <p>Polecane źródła: http://whc.unesco.org/en/interactive-map/ http://www.unesco.pl/kultura/dziedzictwo-kulturowe/swiatowe-dziedzictwo/lista-swiatowego-dziedzictwa/</p>
8	<p>II. Przygotowanie do działań ratowniczych w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (wypadków masowych i katastrof). 1. Ochrona ludności i obrona cywilna. Uczeń: 1) wyjaśnia podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego oraz wymienia podstawowe dokumenty ONZ regulujące funkcjonowanie obrony cywilnej w świecie.</p>	<p>Międzynarodowe prawo humanitarne a praktyka.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie są zasady międzynarodowego prawa humanitarnego? <ul style="list-style-type: none"> → Co zrobić aby te zasady były przestrzegane? → Gdzie obecnie mają miejsce główne działania wojenne? Czy prawo humanitarne jest tam przestrzegane? • Znajdź informacje o wybranym konflikcie zbrojnym, w którym prawo humanitarne nie było przestrzegane. Ustal, które zasady zostały złamane (np. Syria, Czeczenia, Jugosławia, Etiopia, Erytrea). Zaprezentuj zdobyte informacje na forum klasy. <p>Polecane źródła: http://www.nowastrategia.org.pl/wybrane-aspekty-ochrony-ludnosci-cywilnej-podczas-konfliktow-zbrojnych/ https://www.icrc.org/en/doc/what-we-do/building-respect-ihl/education-outreach/ehl/ehl-other-language-versions/ehl-polish-mini-ehl.pdf</p>

Wychowanie fizyczne

Lp.	Podstawa programowa	Zagadnienie EG do włączenia w proces lekcji
1	<p>II. Aktywność fizyczna. 1. W zakresie wiedzy. Uczeń: 5) wskazuje zagrożenia związane z komercjalizacją sportu w tym ruchu olimpijskiego.</p>	<p>Komercjalizacja igrzysk olimpijskich.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie ideały przyświecały twórcom nowożytnych igrzysk olimpijskich? <ul style="list-style-type: none"> → Co oznacza art. 40 Karty Olimpijskiej? → Dlaczego wiele miast nie chce organizować igrzysk? Dlaczego niektóre wycofały się z ich organizacji? → Jaka powinna być rola sektora prywatnego w organizacji igrzysk? • Co Twoim zdaniem oznacza motto igrzysk - <i>Citius Altius Fortius</i>, czyli <i>Szybciej, Wyżej, Mocniej</i>. <p>Polecane źródła: https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/15485/K.%20P%C5%82oszaj%2C%20W.%20Firek%20-%20Mi%C4%99dzykulturowa%20edukacja%20olimpijska.pdf?sequence=1&isAllowed=y https://dziennikpolski24.pl/idea-olimpijska-co-z-niej-zostal/ar/2715650 https://pracasport.pl/regula-40-igrzyska_olimpijskie/ https://www.hbrp.pl/b/igrzyska-olimpijskie-i-paradoks-komercjalizacji/vSz3QASu</p>
2	<p>III. Bezpieczeństwo w aktywności fizycznej. 2. W zakresie umiejętności. Uczeń: 4) opracowuje regulamin uczestnictwa w zawodach sportowych lub korzystania z wybranego obiektu sportowego; 5) organizuje bezpieczną imprezę rekreacyjno-sportową (np. festyn, turniej).</p>	<p>Globalny Turniej Sportowy. Zadaniem uczniów jest zaplanowanie międzyklasowego turnieju sportowego. Powinni wybrać dyscyplinę sportu a następnie określić i zakomunikować społeczności szkolnej zasady gry. Każda klasa losuje państwo, które będzie reprezentować. Konieczne jest zadbanie aby proporcje między państwami globalnego Południa i Północy były pół na pół. Zadaniem klasy jest wcielenie się w reprezentację danego kraju oraz jego promocja. Uczniowie powinni poznać zasady zawarte w Kodeksie w sprawie obrazów i wiadomości dotyczących krajów południa.</p> <p>Polecane źródła: http://zagranica.org.pl/sites/zagranica.org.pl/files/attachments/Dokumenty/Kodeksy/kodeks-w-sprawie-obrazow-i-wiadomosci-dot-krajow-poludnia.pdf</p>
3	<p>V. Kompetencje społeczne. Uczeń: 1) wyjaśnia, na czym polega wymienia i interpretuje przykłady konstruktywnego i</p>	<p>Postawy kibiców.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dlaczego sport angażuje społeczeństwo? <ul style="list-style-type: none"> → Co daje ludziom kibicowanie? → Jak można kibicować pozytywnie a jak negatywnie? → Znajdź przykłady negatywnych postaw kibiców/pseudo kibiców.

destrukcyjnego zachowania się kibiców sportowych.	<ul style="list-style-type: none"> → W jaki sposób zareagowały na nie kluby, organizacje sportowe, władze państwowe? → Czy uważasz, że była to adekwatna reakcja? • Dowiedz się jakie działania były podejmowane w ramach akcji „Wykopmy rasizm ze stadionów”. Jakie inne działania być zaproponował/zaproponowała? Przygotuj kampanię społeczną w szkole promującą pozytywne postawy kibiców. <p>Polecane źródła:</p> <p>http://www.sport.tvp.pl/41913877/rasizm-na-meczu-czarnogora-anglia-wydawali-malpie-dzwieki-wideo</p> <p>https://www.przegladsportowy.pl/felietony/michal-pol/felieton-michala-pola-rasizm-wrocil-na-stadiony/sxpspqw</p> <p>https://publicystyka.ngo.pl/parlament-europejski-wzywa-do-potepienia-plagi-rasizmu-na-stadionach-280870</p>
---	--

Polecane strony

www.e-globalna.edu.pl – portal z materiałami i wskazówkami do pracy dla nauczycielek/nauczycieli

www.globalnepoludnie.pl - strona Polskiej Zielonej sieci poświęcona tematyce globalnego rozwoju

www.igo.org.pl - strona Instytutu Globalnej Odpowiedzialności

www.globalna.edu.pl – strona Ośrodka Działań Ekologicznych „Źródła”

www.amnesty.org.pl – polska strona Amnesty International

www.unicef.pl - strona UNICEF Polska

www.pah.org.pl - strona Polskiej Akcji Humanitarnej

www.bezuprzedzen.org – portal z materiałami dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą

www.kampaniespoleczne.pl – portal, gdzie można znaleźć kampanie społeczne m.in. o tematyce mieszczącej się w edukacji globalnej

www.fairtrade.org.pl – portal z informacjami o sprawiedliwym handlu